

8. -

1-12

SKOROWIDZ

DO

DZIENNIKA URZĘDOWEGO

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

za

ROK 1936

Od nr 1 do 12 włącznie

ROCZNIK XIII

ukb. 13494
Ant...

WILNO

Drukarnia Artystyczna „Grafika”, Wilno, Tatarska 22, tel. 13-69.

58/49a

33559

SKOROWIDZ ALFABETYCZNY.

Cyfry oznaczają stronicę.

A.

- Adres — zmiana 157.
Adresy i informacje o szkolnych schroniskach wycieczkowych 135.
Akcja letnia w r. 1936 organizowana przez Komisję Wycieczkową 139.
Akcje Banku Polskiego — poszukiwanie subskrybentów 99, 261.
Akta stanu cywilnego — opłaty stemplowe 253.
Alkohol — propaganda wstrzemięźliwości w szkołach 33.
Apel do pracy — przemówienie Pana Podsekretarza Stanu Ministerstwa W. R. i O. P. Jerzego Ferek - Błęszyńskiego wygłoszone przez radio do młodzieży szkół średnich 239.
Audycje muzyczne w państwowych gimnazjach ogólnokształcących 250, 252.

B.

- Białoruskie wydawnictwa — kwalifikacje 5.
Biblioteka Koła Szkolnego L. M. i K. 57.
Bibliotekarze — działalność Związku 198.
Biurowo — administr. czynności w szkolnictwie ogólnokształcącym i zawodowym — ograniczenie 1.
Budowa stu szkół im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego w województwie wileńskim 225.

C.

- Cennik opłat w szkolnym schronisku wycieczkowym nad Naroczą 137.
Centralna Pracownia Dydaktyczna — wykaz dni i godzin, w których przyjmują asystenci 257.
Chrabąszcz — podziękowanie za współpracę przy jego zwalczaniu 132.
Chwasty — tępienie 125.
Czasopisma młodzieży szkół średnich w Okręgu Szkolnym Wileńskim 167.

Ć.

- Ćwiczenia cielesne — sprawozdanie z konferencji 159.

D.

- Dentystyczne gabinety na terenie szkoły — wycieczkowe w organizacji pracy 106.
Diety dla nauczycieli niższych szkół zaw. roln. 115.
Dodatki w naturze dla nauczycieli państwowych ludowych szkół rolniczych 91.
Duplikaty legitymacji szkolnych 99.
Dwuletnia nieprzerwana praca przed przystąpieniem do egzaminu praktycznego 32.
Dyplomy nauczycieli szkół zawodowych — opłaty 31.
Działalność Związku Bibliotekarzy Polskich 198.

E.

- Egzaminacyjne komisje dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych 97.
Egzamin dla eksternów w państwowych szkołach zawodowych — opłaty — zmiana niektórych postanowień, okólnika nr 97 z dnia 30 czerwca 1934 r. (I R 5130/34).
Egzamin eksternów 34.
Egzamin praktyczny nauczyciela szkoły powszechnej 285.
Egzamin praktyczny — dwuletnia nieprzerwana praca przed przystąpieniem do egzaminu 32.
Egzamin wstępny na studia w Państwowym Instytucie Nauczycielskim — wymagania 33.
Egzaminów państwowych — komisja 67, 203.
Egzaminy na nauczycieli szkół powszechnych — opłaty — zmiana niektórych postanowień okólnika nr 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. nr I R — 4547/34 4.
Egzaminy wstępne do gimnazjów — instrukcja 123.
Egzaminy wstępne do klasy I gimnazjum w czerwcu 1936 r. 264.
Egzaminy wstępne do Państwowego Seminarium Ochroniarskiego 157.
Egzaminy wstępne do Państwowej Szkoły Technicznej 131.
Eksterni — egzamin z Prywatnego Wyższego Kursu Nauczycielskiego 254.
Estetyczny wygląd gmachów państwowych i samorządowych 180, 253.

F.

- Filmy dozwolone dla młodzieży 99, 100, 203, 223, 263, 308.
Fotografia — rola jej w kształceniu estetycznym młodzieży 276.

G.

- Gimnazjum w Augustowie — otwarcie 249.
Gimnazjum w Szczuczynie Nowogrodzkim — otwarcie 195.
Gminna administracja — odciążenie 217.
Graniczna Straż — współpraca z nauczycielstwem 199.

H.

- Handlowa propaganda w szkołach 201.
Harcerskie kursy na Buczu w II półroczu 1935/36 r. 7.
Harcerskie kursy nauczycielskie 142, 154.
Harcerski Polski Związek — uznanie za stowarzyszenie wyższej użyteczności 180.
Higieniczne przeszkolenie dla nauczycielstwa szkół powszechnych 153.

I.

- Imieniny Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 19.
Instrukcja dotycząca programów nauki w publicznych szkołach powszechnych w roku szk. 1936/37 218.
Instrukcja przyjmowania kandydatów do Ikl. — państwowych gimnazjów mechanicznych, elektrycznych, krawieckich, bieliźniarskich i kupieckich 147.
Instrukcja tymczasowa w sprawie egzaminów wstępnych do gimnazjum 123.
Instrukcja w sprawie przyznawania stypendiów wybitnie zdolnym uczniom — dzieciom rolników 196.
Instrukcja w sprawie selekcji dzieci umysłowo upośledzonych i kierowania ich do zakładów specjalnych, szkół powszechnych specjalnych i oddziałów specjalnych 212.
Instrukcja w sprawie wprowadzenia nowej ortografii w szkołach 193.
Instruktorzy ministerialni — plan pracy 255.
Instruktorzy ministerialni — rozkład dyżurów 66, 256.

Instytut Nauczycielski—wymagania przy egzaminie wstępnym 33.

Instytut Robót Ręcznych w Warszawie—przyjmowanie kandydatów na I i II kurs 96.

Interesanci — przyjmowanie 195.

Interpretacja niektórych przepisów rozporz. Rady Ministrów z dnia 28 marca 1934 r. o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym oraz przeniesienia na inne miejsce służbowe 285.

J.

Język polski—konferencja okręgowa nauczycieli 103.

Język polski w szkołach mniejszościowych 71.

K.

Kino objazdowe Legii Inwalidów Wojennych Wojsk Polskich 7,263.

Kolejowe ulgi dla wycieczek szkolnych 155.

Koła Szkolne Ligi Morskiej i Kolonialnej 49.

Komisja wycieczkowa—akcja letnia w r. 1936 139.

Komisje egzaminacyjne dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych 97.

Konferencja inspektorów szkolnych w Okręgu 11.

Konferencja okręgowa nauczycieli języka polskiego 103.

Konferencja oświat. pozaszk. 232.

Konferencje wakacyjne dla nauczycielstwa szkół powsz. 207.

Konkurs na plakat propagandowy IV Tygodnia Szkoły Powszechnej 307.

Konkursy na stanowiska kierowników szkół 6, 95, 127, 201, 296.

Korespondencja międzyszkolna uczniowska ze szkołami za granicą 294.

Krajoznawcze koła szkolne 67.

Kronika 269, 319.

Książki nabyte przez Centralną Bibliotekę Pedagogiczną przy Kuratorium O. S. 10, 40, 69, 102, 163, 210, 233, 275.

Książki szkolne i środki naukowe oraz zmiana podręczników dla szkół powsz. i średnich ogólnokształcących 221.

Księgarnia Spółdzielcza Nauczycielska w Wołkowysku—sprzedaż świadectw i druków szkolnych 36.

Kurs jęz. litewskiego dla nauczycielstwa szkół powszechnych 129, 154.
 Kurs morski w Gdyni 150.
 Kurs oświatowo-teatralny w Trokach 206.
 Kurs przeszkolenia higienicznego dla nauczycielstwa szkół powszechn. 153.
 Kurs wakacyjny dla wychowawczyń przedszkoleń—sprawozdanie 226.
 Kurs wiedzy o sprawach morskich i o morzu polskim 99.
 Kursy harcerskie na Buczu w II półroczu 1935/36 7.
 Kursy harcerskie nauczycielskie 142, 154.
 Kursy i obozy letnie młodzieży szkolnej w r. 1936 143.
 Kursy korespondencyjne i pokaz metodyczny prac rysunkowych 7.
 Kursy pedagogiczne oraz kursy specjalne — program 22.
 Kursy wychowania fizycznego dla nauczycielstwa szkół powszechnych 129, 152.
 Kursy wychowania fizycznego dla nauczycielstwa szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i średnich szkół zawodowych 151.
 Kwalifikacja wydawnictw białoruskich 5.
 Kwalifikacje zawodowe dla nauczania w szkołach i na kursach zawodowych 20.
 Kwalifikacje zawodowe wychowawczyń przedszkoleń 92, 116.

L.

Legitymacje szkolne — 203, 289.
 Legitymacje szkolne — duplikaty 99.
 „ „ „ potwierdzanie ważności 130.
 Legitymacje urzędowe nowego wzoru dla pracowników państwowych i ich żon 5.
 Lektura uzupełniająca w gimnazjum 103.
 Licea ogólnokształcące—organizacja 305.
 Liga Morska i Kolonialna — koła szkolne 49.
 Litewski język — kurs 129, 154.
 Lot — ulgi przejazdowe dla młodzieży szkolnej 7.

M.

Macierz Szkolna w Gdańsku — zbiórka 223.
 Marszałek Józef Piłsudski — tytułatura pośmiertna 91.
 Metodyczne ogniska i grupy—działalność 315.
 Metodyczne ogniska i grupy — rozkład dyżurów kierowników 98, 126, 262.

Międzyszkolne Komisje Porozumiewawcze — 254.
 Ministerstwo W. R. i O. P. — organizacja 242.
 Mniejszościowe szkoły — nauczanie języka polskiego 71.
 Morze — kurs morski w Gdyni 150.
 Morze — kurs wiedzy o sprawach morskich i o morzu polskim 99.
 Morze — rocznica odzyskania wolnego dostępu 48.

N.

Nadzór nad prywatnymi szkołami i przedszkolami 146.
 Należności w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłym miejscem służbowym 285.
 Naprawa uszkodzonych przyrządów fizycznych 261.
 Narocz — cennik opłat w szkolnym schronisku 137.
 Nauczanie języka polskiego w szkołach mniejszościowych 71.
 Nazwa „świadectwo dojrzałości” 250.
 Nominacja Pana Kuratora O. S. Wil. Mariana Bronisława Godeckiego 180.

O.

Obchody w szkołach 157.
 Obozy i kursy letnie młodzieży szkolnej w r. 1936 143.
 Ochroniarskie Seminarium w Wilnie — egzaminy wstępne 157.
 Odbiorcze urządzenia radiofoniczne 282.
 Odciążenie administracji gminnej 217.
 Oddłużenie funkcjonariuszów państwowych 87, 89.
 Ograniczenie czynności biurowo-administracyjnych w szkolnictwie ogólnokształcącym i zawodowym 1.
 Ojców — schronisko szkolne P. T. K. 133.
 Oleiste surowce krajowe — popieranie 32.
 Opieka szkół średnich nad szkołami powszechnymi 5, 65, 311.
 Opłaty stemplowe do duplikatów i odpisów świadectw szkolnych 200.
 Opłaty stemplowe od wyciągów z akt stanu cywilnego 253.
 Opłaty szkolne — ulgi 115.

Opłaty szkolne w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych — zmiana niektórych postanowień okólnika nr 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. (I R 4547/34) 4.

Opłaty za dyplomy nauczycieli szkół zawodowych 31.

Opłaty za egzamin dla eksternów w państwowych szkołach zawodowych — zmiana niektórych postanowień okólnika nr 97 z dnia 30 czerwca 1934 r. (I R 5130/34) 4.

O pracy nauczyciela — przemówienie Pana Ministra W. R. i O. P. prof. dr Wojciecha Świątosławskiego 236.

Organizacja audycji muzycznych w państwowych gimnazjach ogólnokształcących 250, 252.

Organizacja liceów ogólnokształcących 305.

Organizacja Ministerstwa W. R. i O. P. 242.

Organizacja przysposobienia wojsk. w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych 222.

Organizacja roku szkolnego w szkolnictwie ogólnokształcącym 120.

Organizacja sportu strzeleckiego w szkołach 64.

Organizacja „Wiosennych Świąt Młodzieży”. 117.

Ortografia nowa w szkołach 193.

Oszczędnościowe kasy szkolne 67.

Oświata pozaszkolna — 232, 297, 317.

Otwarcie państwowego gimnazjum w Augustowie 249.

Otwarcie państwowego gimnazjum w Szczuczynie Nowogrodzkim 195.

P.

Pierwsza rocznica zgonu Marszałka Józefa Piłsudskiego 111.

Pieśń na cześć Serca Marszałka Józefa Piłsudskiego 113.

Pisemne egzaminy wstępne do kl. I gimnazjum w czerwcu 1936 r. 264.

P. K. O. — szkolne kasy 67, 108.

P. K. O. zmiana konta 276, 308.

Plakat propagandowy IV tygodnia szkoły powszechnej 307.

Plan pracy ministerialnych instruktorów 255.

Plan wileńskiej wycieczki nad morze dla na-

uczycielstwa i starszej młodzieży szkolnej, organizowanej przez Komisję Wycieczkową K. O. S. Wil. 154.

Poborowi — przychylnie ustosunkowanie się nauczycielstwa 293.

Początek roku szkolnego w rolniczych szkołach 306.

Podział Okręgu Szkolnego na rejony wizytacyjne 67, 258.

Podziękowanie za współpracę przy akcji zwalczania chrabąszcza 132.

Podziękowanie za współpracę z organizacjami przysposobienia wojskowego 202.

Polski Biały Krzyż, stowarzyszenie wyższej użyteczności 90.

Polskie formacje wojskowe 6.

Pomoc w kształceniu wybitnie zdolnych uczniów — dzieci rolników 196.

Popieranie krajowych surowców oleistych 32.

Porozumiewawcze komisje międzyszkolne 254.

Powierzanie robót rzemieślnikom 293.

Pożary — zwalczanie 200.

Pożegnanie Pana Kuratora K. Szelałowskiego 232.

Pracownia zajęć praktycznych przy szkole powszechnej w Wilejce 36.

Praktyczny egzamin nauczyciela szkoły powszechnej 285.

Program kursów pedagogicznych oraz kursów specjalnych, wprowadzających w zagadnienia szkolnictwa zawodowego 22.

Program nauki religii rzymsko - katolickiej w gimnazjach państwowych ogólnokształcących z polskim językiem nauczania 91.

Program nauki w publicznych szkołach powszechnych 217, 218.

Program nauki w publicznych szkołach powszechnych I stopnia z polskim językiem nauczania 192.

Program nauki w publicznych szkołach powszechnych II stopnia z polskim językiem nauczania 192.

Program nauki religii rzymsko - katolickiej w publicznych szkołach powszechnych trzeciego stopnia z polskim językiem nauczania 92.

Propaganda handlowa w szkołach 201.

Propaganda wstrzemięźliwości od alkoholu w szkołach 33.

Prywatne szkoły powszechne i przedszkola — nadzór 146.

- Prywatne szkoły — z prawami szkół państwowych 202, 223.
- Prywatny Wyższy Kurs Nauczycielski — egzamin eksternów 254.
- Przedstawienia teatru objazdowego „Płomyka” i „Płomyczka” 255.
- Przedszkole — wychowawczyni, kurs 226.
- Przedszkole — wychowawczyni, kwalifikacje zawodowe 92, 116.
- Przemówienie Pana Ministra W. R. i O. P. prof. dr Wojciecha Świętosławskiego wygłoszone przez radio—o pracy nauczyciela 236.
- Przemówienie Pana Podsekretarza Stanu Ministerstwa W. R. i O. P. Jerzego Ferek-Bleszyńskiego wygłoszone przez radio do młodzieży szkół średnich 239.
- Przepisy rachunkowo-kasowe—zmiana § 2—31.
- Przyjazd Pana Kuratora M. B. Godeckiego do Wilna 231, 270.
- Przyjmowanie interesantów 195.
- Przyjmowanie kandydatów do I-szej klasy państwowych gimnazjów mechanicznych, elektrycznych, krawieckich, bieliźniarskich i kupieckich 147.
- Przysposobienie wojskowe w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych 222, 289.
- R.**
- Radiofoniczne urządzenia odbiorcze 282.
- Realizacja nowych programów zajęć praktycznych 42.
- Regulamin warsztatów do naprawy uszkodzonych przyrządów fizycznych przy szkolnej pracowni przyrodniczej w Wilnie 305.
- Rejony wizytacyjne — podział Okręgu Szkolnego 67, 258.
- Religia rzymsko-katolicka — program nauki w gimnazjach państwowych ogólnokształcących z polskim językiem nauczania 91.
- Religia rzymsko-katolicka — program nauki w publicznych szkołach powszechnych trzeciego stopnia z polskim językiem nauczania 92.
- Religia — wizytator nauki religii 99.
- Rocznica odzyskania wolnego dostępu do morza 48.
- Rok szkolny — organizacja w szkolnictwie ogólnokształcącym 120.
- Rola fotografii w kształceniu estetycznym młodzieży 276.
- Rolnicze szkoły — diety 115.
- „ „ — dodatki w naturze 91.
- Rolnicze szkoły—początek roku szkolnego 306.
- Rolników dzieci — pomoc w kształceniu 196.
- Rozkład dyżurów instruktorów ministerialnych 66, 256.
- Rozkład dyżurów kierowników ognisk i grup metodycznych K. O. S. Wil. w r. szk. 1935/36 — 98, 127.
- Rozkład dyżurów kierowników ognisk i grup metodycznych przy K. O. S. Wil. w r. szk. 1936/37 262.
- Rozwój szkolnych schronisk wycieczkowych na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego w latach 1932-36 133.
- Ruch służbowy 260, 295.
- Rysunkowych prac pokaz metodyczny 7.
- Rzemieślnicy—powierzenie robót 293.
- S.**
- Schroniska szkolne—adresy i informacje 135.
- Schronisko szkolne Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Ojcowie 133.
- Schroniska szkolne — rozwój ich na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego w latach 1932/36 133.
- Selekcja dzieci umysłowo upośledzonych i o kierowaniu ich do zakładów, szkół i oddziałów specjalnych 212.
- Sklepiki szkolne 146.
- Składki w szkołach 222.
- Specjalny podatek od świadczeń w naturze 149.
- Spis książek nabytych przez Centralną Bibliotekę Pedagogiczną przy K. O. S. Wil. 10, 40, 69, 102, 163, 210, 233, 275.
- Sprawozdanie Biblioteki Pedagogicznej w Grodnie 68.
- Sprawozdanie Centralnej Biblioteki Pedagogicznej przy Kuratorium O. S. W. 38, 207.
- Sprawozdanie z działalności Komitetu Okręgowego T. P. B. P. S. P. 165.
- Sprawozdanie z konferencji nauczycieli ćwiczeń cielesnych Okręgu Szkolnego Wileńskiego 159.
- Sprawozdanie z wakacyjnego kursu dla wychowawczyń przedszkoli 226.
- Sprostowanie 164.
- Sprzedaż świadectw i druków szkolnych 36.

Stan uzębienia dzieci szkół powszechnych i młodzieży szkół średnich ogólnokształcących m. Wilna 73.
 Statut Organizacyjny Ministerstwa W. R. i O. P. 246.
 Statut Stowarzyszenia Związku Harcerstwa Polskiego 180.
 Stemplowe opłaty do duplikatów i odpisów świadectw szkolnych 200.
 Stosunki służbowe nauczycieli — wykonanie ustawy z dnia 1 lipca 1926-248.
 Strzelecki sport w szkołach — organizacja 64.
 Stypendia 297.
 Stypendia fachowe z dziedziny przemysłu rolno-spożywczego w Stanach Zjednoczonych 35.
 Subskrybenci akcji Banku Polskiego — poszukiwanie 99, 261.
 Szkolne Kasy Oszczędn. 67, 108.
 Szkolne Koła Krajoznawcze 67.
 Szkoły i Kursy Zawodowe — kwalifikacje zawodowe do nauczania 20.
 Szkoły powszechne — opieka szkół średnich 5, 65.

Ś.

Świadczenia w naturze podlegające specjalnemu podatkowi 149.
 Świadectwo dojrzałości — nazwa 250.

T.

Teatr dla młodzieży szkół średnich w Wilnie i okolicy w r. szk. 1935/36—204.
 Teatr międzyszkolny w Wilnie w r. szk. 1935/36 205.
 Teatr Objazdowy 263.
 Teatr Objazdowy „Płomyka” i „Płomyczka” 255.
 Teatr szkolny objazdowy 205.
 Termin — egzaminy państwowe na nauczycieli szkół średnich 67.
 Termin zapisów dzieci do publicznych szkół powsz. 117.
 Tępienie chwastów 125.
 Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych 34, 165, 274.
 Trzeci maj — zbiórka na Dar Narodowy 94.
 Tydzień Szkoły Powszechnej 223.
 Tymczasowe zaświadczenia dla uczniów zdających egzamin wstępny do szkół śred-

nich ogólnokształcących i zawodowych 125.

Tytulatura pośmiertna Marszałka Józefa Piłsudskiego 91.

U.

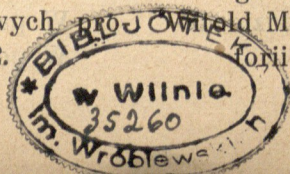
Ukraiński — używanie tego określenia 149.
 Ulgi kolejowe dla młodzieży szkolnej 289, 298.
 Ulgi kolejowe dla wycieczek szkolnych 155.
 Ulgi przejazdowe dla młodzieży szkolnej P. L. L. Lot 7.
 Ulgi w opłatach szkolnych 115.
 Uroczystość wręczenia buławy Marszałkowi Polski Edwardowi Śmigłemu Rydzowi 280.
 Uroczystości żałobne w dniu 12 maja 1936 r. 112.
 Urząd Celny w Olechnowiczach — zamknięcie 8.
 Uzębienie dzieci szkół powszechnych i młodzieży szkół średnich m. Wilna—73.
 Uznanie stowarzyszenia „Związek Harcerstwa Polskiego” za stowarzyszenie wyższej użyteczności 180.

W.

Wakacyjne kursy wychowania fizycznego dla nauczycielstwa szkół powszechnych 129, 152.
 Wakacyjne kursy wychowania fizycznego dla nauczycielstwa szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i średnich szkół zawodowych 151.
 Warsztaty do naprawy uszkodzonych przyrządów fizycznych 261, 305.
 Warunki przyjęcia do klas pierwszych Państw. Gimn. Elektr. i Mech. 132.
 Warunki przyjmowania kandydatów na I i II kurs Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie 96.
 Wiosenne Święta Młodzieży—organizacja 117.
 Wizytator nauki religii w szkołach—Ks. A. Songajło 99.
 Wojskowe formacje polskie 6.
 Wprowadzenie w szkołach nowej ortografii 193.
 Wręczenie buławy Marszałkowi Polski Edwardowi Śmigłemu Rydzowi 280.
 Współpraca nauczycielstwa ze Strażą Graniczną 199.
 Współpraca Państwowego Gimnazjum w Nowogrodku ze szkołami powszechnymi 311.

- Wybór książek szkolnych i środków naukowych oraz zmiana podręczników dla szkół powsz. i śr. ogólnokształcących 221.
- Wychowanie fizyczne—kurs 129.
- Wychowawczyne przedszkoli—kurs 226.
- Wychowawczyne przedszkoli — kwalifikacje zawodowe 92, 116.
- Wycieczka do Warszawy, Łodzi, Katowic, Torunia, Gdyni i na wyspę Bornholm 67.
- Wycieczka nad morze dla nauczycielstwa i starszej młodzieży szkolnej zorganizowana przez Komisję Wycieczkową K. O. S. Wil. 154.
- Wycieczka na Górną Śląsk 36.
- Wycieczki szkolne przybywające do Wilna w celu złożenia hołdu Sercu Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego 94.
- Wydaleni ze szkół 37.
- Wydawnictwa:
- Akwarium i Terrarium 102.
 - Byście o sile nie zapomnieli 308.
 - Cejlon wyspa rajska 68.
 - Coraz prędzej 309.
 - Czarny szyb 309.
 - Dajmy Polsce rodzimy kapitał 9.
 - Dla twego zdrowia—choroby weneryczne 158.
 - Encyklopedia „Świat i Życie” 68.
 - Handel węglem w Polsce 308.
 - Historia dla VII kl. szkół powszechnych 100, 224.
 - Jak rozpoznawać uzdolnienia uczniów 9.
 - Kamienne róże 309.
 - Księga Pamiątkowa 25-lecia Harcerstwa w Lubelszczyźnie 224.
 - Kukuryku na ręczniku 100.
 - Lwą na trzęsawiska poleskie 263.
 - Mały rocznik statystyczny 224.
 - Materiały pisarskie — wskazówki 158.
 - Mocni ludzie 38.
 - Myśliwstwo wschodnie 37.
 - Nadmorskie pędziwiatry w porcie gdańskim 263.
 - Największa moc 309.
 - Na szczytach Kordyliarów 37.
 - Niespodziewany lot 309.
 - Od „odkryć geograficznych” do „oświecenia” 8.
 - Oglądanie obrazów i omawianie ich treści w szkole powszechnej 224.
 - Ogród króla Marcina 100.
 - O logice matematycznej i metodzie dedukcyjnej 224.
 - Organizacja pracy dydaktycznej i wychowawczej w szkole powszechnej na zasadach statutu 309.
 - O wielobokach 224.
 - O zatrudnieniu młodzieży kończącej wyższe studia 224.
 - O zawodzie elektryka 224.
 - Pierwsze skrzydła 309.
 - Pisownia polska 224.
 - Piszemy razem czy oddzielnie 310.
 - Plastusiowy pamiętnik 37.
 - Pod gwiazdzistym sztandarem 309.
 - Podręcznik do nauki historii w VII-iej kl. szkół powszechnych 100.
 - Po kamienistej drodze 100.
 - Polska i Węgry 310.
 - Portrety Pana Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych, Gen. Dyw. Edwarda Śmigłego-Rydza 37.
 - Powszechny atlas geograficzny 8.
 - Przewodnik metodyczny do historii dla VII kl. szkół powszechnych 101, 224.
 - Przewodnik świetlicowy 309.
 - Przyroda i Technika 68, 158, 225, 308.
 - Przyrządzanie potraw 158.
 - Puszcza rudnicka 224.
 - Rodzina i dziecko 8.
 - Rogata dusza 309.
 - Rok polskiego dziecka 309.
 - Ruń 10.
 - Rys historyczny województwa nowogrodzkiego w jego dzisiejszych granicach 101.
 - Słowniczek ortograficzny dla V—VII kl. szk. powsz. 263.
 - Słowniczek ortograficzny i zasady pisowni polskiej 309.
 - Śpiewnik wielkopolski 310.
 - Świat i Życie 102, 157, 158, 225, 308.
 - Tablice morskie—wyd. L. M. i K. 158.
 - Teatralne formy pracy 309.
 - Telewizja 309.
 - Turnieje lotnicze 37.
 - W blaskach wojny 9.
 - W dżungli polskiej 37.
 - Wiadomości historyczno-dydaktyczne 310.
 - Wielka brama 37.
 - Wielka gra 309.
 - Wielki Marszałek 37.
 - Wielki spływ 309.
 - W krainie lęku i pragnienia 10.
 - W krainie obu Nilów 102.
 - W państwie podziemnym 309.
 - W pogoni za sławą 309.

- Wśród gór Marokka 38.
 Wśród polarnych pustyń Svalbardu 37.
 Wybór książek dla dzieci i młodzieży 263.
 Wychowanie Obywatelskie 68.
 Wykresy i diagramy w nauczaniu geografii 263.
 Zarys psychologii w związku z rozwojem psychiki dziecka 8.
 Zasady interpunkcji 9.
 Zasady pisowni polskiej i interpunkcji ze słownikiem ortograficznym 224.
 Zbawczy telewizor 309.
 Ziemia Nowogródzka. Najpilniejsze gospodarcze i kulturalne potrzeby 101.
 Ziemia Nowogródzka. Podział administracyjny 101.
 Ziemia Nowogródzka w dobie porzbirowej (1793—1915) 101.
 Zrąb 224.
 Z Zułowa na Wawel 133.
 Wykaz szkół prywatnych które w r.szkolnym 1936/37 posiadają prawa szkół państw. 202, 223.
 Wykaz zakładów naukowych, których wychowancom przysługują ulgi taryfowe 298.
 Wykonanie ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stunkach służbowych nauczycieli 248.
 Wykroczenia młodzieży na terytorium kolejowym—zwalczanie 145.
 Wytyczne w organizacji i pracy gabinetów dentystycznych na terenie szkoły 106.
 Wyższej użyteczności stowarzyszenie P. B. K.—90.
- Z.**
- Zagranica—korespondencja międzyszkolna 294.
 Zajęcia praktyczne—pracownia 36.
 Zaliczki na uposażenie 63, 87, 89.
 Zamknięcie urzędu celnego w Olechnowiczach 8.
 Zapisy dzieci do publicznych szkół powszechnych—termin 117.
 Zaświadczenia tymczasowe dla uczniów zdających egzamin wstępny do szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych 125.
 Zbiórka na Dar Narodowy 3 Maja 94.
 Zbiórka na Macierz Szkolną w Gdańsku 223.
 Z działalności ognisk i grup metodycznych 315.
 Z działalności Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych 274.
 Ze spostrzeżeń nad realizacją nowych programów zajęć praktycznych 42.
- Zmiana adresu instytucji 157.
 Zmiana konta czekowego P. K. O. 276, 308.
 Zmiana niektórych postanowień okólnika nr 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. (I R-4547/34) o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych 4.
 Zmiana niektórych postanowień okólnika nr 97 z dnia 30 czerwca 1934 r. (I R-5130/34) o opłatach za egzamin dla eksternów w państwowych szkołach zawodowych 4.
 Zmiana § 2 przepisów rachunkowo-kasowych dla dyrekcji (kierownictw) państwowych gimnazjów, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, rolniczych, sztuk zdobniczych i przemysłu artystycznego oraz szkół specjalnych 31.
 Z pobytu Pana Ministra W. R. i O. P. prof. dr Wojciecha Świątosławskiego w Wilnie 150.
 Zwalczanie pożarów 200.
 Zwalczanie wykroczeń młodzieży na terytorium kolejowym 145.
- Z.**
- Żałobne uroczystości w dnia 12 maja 1936 r. 112.
- Nakładem Dziennika Urzędowego zostały wydane w r. 1936 następujące prace:**
- Zygmunt Jan Korybutiak — Hodowla zwierząt domowych i pasterstwo w Wileńskim i Nowogródzkim.
 Zygmunt Jan Korybutiak — Kowalstwo ludowe w województwie Wileńskim.
 Mgr. Maria Juścińska — Maria z Billewiczów Piłsudska Matka Marszałka.
 Lucjan Krawiec i Jan Jerzy Tochtermann — Tatarzy w Polsce.
 Bogumił Zwolski — Wileńszczyzna, Nowogródzyczna i Białostoczyczna za Jana Kazimierza.
 Bogumił Zwolski — Wileńszczyzna, Nowogródzyczna i Białostoczyczna za Zygmunta III.
 dr Helena Cehak - Hołubowiczowa — Zabytki archeologiczne Województwa Wileńskiego i Nowogródzkiego.
 prof. Witold Malczyk — Zabytki Wilna a nauka historii w szkole powszechnej.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Nr. 1.

Wilno, 1 Stycznia 1936 r.

Rok XIII.

T R E Ś Ć

Pozycja:	str.	Pozycja:	str.
1. Ograniczenie czynności biurowo-administracyjnych w szkolnictwie ogólnokształcącym i zawodowym	1	4. Legitymacje urzędowe nowego wzoru dla pracowników państwowych i ich żon	5
2. Zmiana niektórych postanowień okólnika Nr. 85 z dnia 14. VI. 1934. (IR. 4547/34) o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli, oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych	4	5. Kwalifikacja wydawnictw białoruskich	5
3. Zmiana niektórych postanowień okólnika Nr. 97 z dnia 30. V. 1934 (IR. 5130/34) o opłatach za egzamin dla eksternów w państwowych szkołach zawodowych	4	6. Opieka szkół średnich nad szkołami powszechnymi	5
		7. Konkurs	6
		8. Komunikaty	6
		9. Komunikaty o wydawnictwach	8
		10. Spis książek nabytych przez CBP. przy Kuratorjum O. S.	10
		Od Redakcji	11
		CZEŚĆ NIEURZĘDOWA	
		11. Konferencja Inspektorów Szkolnych z Okręgu	11

1

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 30 września 1935 r. Nr. BP.-21716-35

w sprawie ograniczenia czynności biurowo-administracyjnych w szkolnictwie ogólnokształcącym i zawodowym.

Opracowywane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządzenia, zmierzające do uregulowania wielu zagadnień życia szkolnego w związku z reformą szkolną spowodują niewątpliwie w przyszłości znaczne uproszczenia administracji szkolnej.

W dążeniu jednak do ograniczenia czynności biurowo-administracyjnych oraz pod-

niesienia sprawności działania dyrektorów i kierowników szkół oraz nauczycieli w najbardziej istotnym dla nich zakresie pracy należy już teraz zastosować w tej dziedzinie konieczne uproszczenia.

W związku z tem zarządzam co następuje:

- 1) Kuratorja i Inspektoraty Szkolne ograniczą ilość okólników i zarządzeń do istotnej, niezbędnej potrzeby, bacząc, by nie wyznaczać zbyt krótkich terminów wykonania, nie gromadzić materiałów, które nie będą mogły być celowo wykorzystane, nie stawiać zadań zbyt skomplikowanych lub nie-
dość jasno sformułowanych, jednym słowem, by nie obarczać podległych im władz i szkół nadmiarem lub zbędną pracą i nieproduktywną pisaniną.

- 2) Wszelkie ankiety, zbieranie materiałów statystycznych i innych, opracowywanie monografii i t. p., podejmowane z inicjatywy Kuratorów oraz Inspektoratów szkolnych, należy ograniczyć do najistotniejszych i najważniejszych potrzeb szkolnictwa i oświaty.

Analogiczne prace, przeprowadzane przez organizacje naukowe, kulturalne, społeczne i t. p. mogą być podejmowane przez szkoły tylko za zgodą władz szkolnych (Ministerstwa dla całego Państwa, Kuratorjum dla Okręgu).

Władze szkolne, udzielając zezwolenia, mogą — odpowiednio do sprawy uzależniać udział szkół w danej akcji od dobrej woli nauczycieli.

- 3) Nie należy — poza zupełnie wyjątkowymi wypadkami — wymagać od Inspektorów Szkolnych, dyrektorów i kierowników szkół nadsyłania rocznych planów pracy, planów wizytacyjnych, planów pracy wychowawczej, dydaktycznej i t. p. Wgląd w te plany winien być dokonywany na miejscu w szkole (w Inspektoracie).
- 4) Sprawozdania ogólne, nadsyłane obowiązkowo przez Inspektoraty Szkolne, dyrekcje i kierownictwa szkół władzom bezpośrednio przełożonym, ogranicza się do jednego, możliwie zwięzłego i krótkiego sprawozdania rocznego. Wszelkich periodycznych sprawozdań za okres krótszy, niż rok szkolny, należy poza zupełnie wyjątkowymi wypadkami — poniechać.

Sprawozdanie roczne Inspektora Szkolnego winno — obok przedstawienia stanu szkolnictwa i poziomu szkół w obwodzie — objąć przede wszystkim zmiany jakie zaszły w porównaniu z ubiegłym rokiem szkolnym na terenie obwodu w zakresie liczby szkół, ich organizacji i w zakresie wykonania planu z roku sprawozdawczego, wreszcie inne zagadnienia i sprawy szczególnie ważne dla szkolnictwa w danym obwodzie.

Roczne sprawozdanie dyrektora lub kierownika szkoły winno być krótkie i zwięzłe i zawierać tylko dane, dotyczące realizacji rocznego planu dydaktycznego i wychowawczego oraz inne ważne momenty, mające istotne znaczenie dla szkoły. W końcowej części winno sprawozdanie zawierać zasadnicze wytyczne planu pracy na rok następny — w oparciu o stan faktyczny szkoły ujęty w sprawozdaniu.

W związku z powyższem znosi się stosowane gdzieś oddzielne okresowe i roczne sprawozdania szkół ze stanu wychowania fizycznego, opieki lekarskiej i dentystycznej, oświaty pozaszkolnej, dożywiania dzieci, świąt sadzenia drzewek, lasu, dni oszczędności, biblioteczne i t. p.

Krótkie i rzeczowe wiadomości, dotyczące powyższych spraw, zależnie od potrzeb, winny się znaleźć w sprawozdaniu rocznem.

- 5) Sprawozdania z przebiegu konferencji rejonowych (ognisk) należy ograniczyć do zwięzłego i krótkiego przedstawienia wyników, uchwalonych tez i wniosków.
- 6) Poza podziałem materiału nauczania, umieszczonym w „Dzienniku lekcyjnym“ oraz poza planem wychowawczym, umieszczonym w księdze protokółów Rady Pedagogicznej, nie należy wymagać pisania żadnych innych (np. dziennych, tygodniowych i t. p.) planów wychowawczych i rozkładów materiału nauczania. W związku z tem nie należy żądać przesyłania odpisów podziału materiału nauczania i planu wychowawczego do wiadomości lub zatwierdzenia Inspektoratu Szkolnego — gdy chodzi o szkolnictwo powszechne, a Kuratorjum — gdy chodzi o szkolnictwo średnie. Nie należy również żądać sporządzania zbyt szczegółowych i formalistycznie potraktowanych t. zw. „arkuszy korelacyjnych“, kalendarzy uroczystości szkolnych, terminarzy wycieczek i t. p., ograniczyć je natomiast należy wyłącznie

do niezbędnych i prostych w ujęciu zapisów.

- 7) Nie należy żądać od nauczycieli stałych lub niestałych pisanie konspektów (planów) lekcji, z wyjątkiem odbywających praktykę przedegzaminową kandydatów na nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych, oraz — w szkolnictwie powszechnym — z wyjątkiem nauczycieli, mających składać egzamin praktyczny.

W związku z § 10 zarządzenia z 14 grudnia 1928 r. Nr. I-7702/28 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1929 Nr. 1, poz. 3) nie należy wymagać od nauczycieli szkół powszechnych przy egzaminach praktycznych konspektów wszystkich lekcji w ciągu całego roku szkolnego. Ilość wymaganych konspektów należy ograniczyć do kilkunastu.

- 8) Należy ograniczyć ilość, rodzaj i czas trwania wszelkich konferencji, posiedzeń Rad Pedagogicznych, komisji, zjazdów inspektorskich, dyrektorskich, nauczycielskich, zespołów nauczycielskich i t. p. przyczem decydować winna ich celowość i skuteczność oraz istotna potrzeba życia szkolnego.

Te same względy winny również rozstrzygać o sporządzaniu i rozmiarach protokółów posiedzeń Rad Pedagogicznych (z istotnemi tylko dla przebiegu obrad momentami), różnych sprawozdań, wykazów i t. p., które należy ograniczyć w rozmiarach i ilości do niezbędnych potrzeb szkolnych.

- 9) Osobne protokoły komisji klasowych przedmiotowych i t. p. — jeżeli prowadzi się je w szkole — winny być podawane jako załączniki do protokółów Rad Pedagogicznych, tak, by te same materiały nie były przedmiotem podwójnych protokółów.
- 10) Do czasu wprowadzenia nowych blankietów świadectw szkolnych należy wykazywać na nich ilość opuszczonych dni a nie godzin.
- 11) Nie należy, poza rejestrem i zestawieniami, zawartemi w dzienniku lekcyjnym, żądać prowadzenia dodatkowych wykazów frekwencji i oddzielnego pro-

wadzenia księgi zwolnień i usprawiedliwień uczniów.

- 12) Znosi się obowiązek przesyłania Inspektorowi Szkolnemu przez kierownika szkoły kopij z księgi sanitarnej szkoły (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1918 Nr. 7, poz. 18).
- 13) W kronice szkolnej szkół powszechnych należy notować krótko i treściwie tylko najważniejsze wiadomości, dotyczące organizacji i życia szkoły, pomieszczenia i majątku szkolnego oraz wypadki z życia miejscowości, o ile miały poważniejszy wpływ na stosunki szkolne lub szczególne znaczenie dla szkoły.
- 14) Nie należy zgłaszać do Ubezpieczalni nauczycieli kontraktowych szkoły średniej ogólnokształcącej lub zawodowej przez Dyрекcję (Kierownictwo) szkoły czyni to bowiem Kuratorjum przy otwarciu uposażenia.

W związku z powyższem proszę Panów Kuratorów o wydanie dalszych zarządzeń zmierzających do ograniczenia czynności biurowo-kancelaryjnych w szkołach. Odnosi się to również do spraw nieobjętych niniejszem zarządzeniem, a wynikających z poleceń Kuratorjum (Inspektoratu Szkolnego) i stosowanych na terenie okręgu szkolnego (obwodu) zbędnych czy skomplikowanych w formie sposobów wykonania (np. nadsyłanie prywatnych adresów nauczycieli do Kuratorjum i Inspektoratu, zgłoszeń do służby w terminie powakacyjnym, sprawozdań z zebrań rodzicielskich, miesięcznych sprawozdań ze stanu frekwencji, sprawozdań z zakończenia roku szkolnego sprawozdań o absolwentach szkół, przygotowywania dla Dozorów Szkolnych szczegółowych planów projektowanych do wynajęcia izb dla potrzeb szkoły i t. p.).

W dążeniu do osiągnięcia najlepszych wyników w pierwszym etapie pracy nad uproszczeniem czynności biurowo-administracyjnych należy poddać to zagadnienie dalszej bacznej obserwacji i odnośne spostrzeżenie oraz wnioski przesyłać do Ministerstwa.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) W. Jędrzejewicz.

2

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 97

z dnia 30 listopada 1935 r. (R—8368/35).

w sprawie zmiany niektórych postanowień okólnika Nr. 85 z dnia 14 czerwca 1934 r. (I R—4547/34) o opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych.

W zarządzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 czerwca 1934 r. Nr. I R—4547/34 wprowadza się z mocą obowiązującą od dnia ogłoszenia następujące zmiany:

Taksę za wydanie dublikatów świadectw, wyszczególnionych w punktach 7 i 10, ustala się na zł. 5.

Taksę za wydanie dublikatów świadectw, wyszczególnionych w punktach 8 i 11, ustala się na zł. 10.

Punkt V otrzymuje brzmienie następujące „Za wydanie duplikatu świadectwa zainteresowani uiszczają prócz taks, wymienionych w punktach 7, 8, 10 i 11, opłatę stemplową znaczkami w wysokości przewidzianej w przepisach o opłatach stemplowych. Dyrekcje otrzymane znaczki naklejają na wydany duplikacie i kasują”.

Ustęp pierwszy punktu VII-a otrzymuje brzmienie następujące: „Dochód z taks, wymienionych w punktach 4, 7, 8, 9, 10, 11 i 19, Dyrekcje szkół zatrzymują do swojej dyspozycji na pokrycie wydatków, przewidzianych w zatwierdzonych przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego rocznych planach finansowo-gospodarczych”.

Kierownik Ministerstwa:

K. Chyliński.

Płaćmy regularnie składki członkowskie do Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych i zdobywajmy nowych członków.

3

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNIK Nr. 99

z dnia 30 listopada 1935 r. (I R-8368/35).

w sprawie zmiany niektórych postanowień okólnika Nr. 97 z dnia 30 czerwca 1934 r. (I R-5130/34) o opłatach za egzamin dla eksternów w państwowych szkołach zawodowych.

W zarządzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 30 czerwca 1934 r. Nr. R-5130/34 wprowadza się z mocą obowiązującą od dnia ogłoszenia następujące zmiany:

Taksę za duplikaty świadectw, wydawanych eksternom (pkt. 5) ustala się na zł. 10.

Ustęp piąty (dotyczący sposobu uiszczania taksy za duplikaty świadectw) otrzymuje brzmienie następujące: „Za wydanie duplikatu świadectwa uiszczają eksterni prócz taksy, wymienionej w punkcie 5, opłatę stemplową znaczkami w wysokości przewidzianej w przepisach o opłatach stemplowych. Dyrekcje otrzymane znaczki naklejają na wydany duplikacie i kasują”.

Ustęp siódmy (określający przeznaczenie opłat) otrzymuje brzmienie następujące: „Dochód z taks, wymienionych w punktach 1, 2, 3-a, 3-b, 4 i 5 Dyrekcje szkół zatrzymują do swojej dyspozycji na pokrycie wydatków, przewidzianych w zatwierdzonych przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego rocznych planach finansowo-gospodarczych, które winny obejmować wynagrodzenia członków komisji egzaminacyjnej, powołanych z poza grona nauczycielskiego, oraz wydatki kancelaryjne związane z przeprowadzeniem praktycznego egzaminu”.

Kierownik Ministerstwa:

(—) *K. Chyliński.*

4

MINISTERSTWO

Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 102

z dnia 10 grudnia 1935 r. (BP-26582/35)

o legitymacjach urzędowych nowego wzoru dla pracowników państwowych i ich żon.

Uzupełniając okólnik Nr. 26, z dnia 6 marca 1935 r. (BP-3237/35) o legitymacjach urzędowych nowego wzoru dla pracowników państwowych i ich żon, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego podaje do wiadomości i stosowania, co następuje:

1) W wypadku stwierdzenia wadliwego wystawienia legitymacji urzędowej po odcisnięciu suchej pieczęci, należy legitymację taką zniszczyć protokularnie;

2) Przedłużanie ważności legitymacyj dokonywane będzie corocznie w ciągu miesiąca stycznia, wobec czego legitymacje wystawione na określony rok kalendarzowy uznane będą za ważne jeszcze przez miesiąc stycznia następnego.

Właściciele nieprolongowanych na dany rok legitymacyj nie mają prawa do korzystania z ulg.

Dyrektor Biura Personalnego:

(—) *Jan T. Lipka*

5

OKÓLNIK**Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego**

z dnia 16 grudnia 1935 r. N. O. 42775/35.

Do Kierownictw szkół z białoruskim językiem nauczania w Okręgu**W sprawie kwalifikacji wydawnictw białoruskich.**

Podaję do wiadomości, że Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 2 grudnia 1935 r. Nr. II—Pr. 895/33 uznało za dozwolone do użytku w szkołach z białoruskim językiem nauczania następujące wydawnictwa: Tarasz-

kiewicz B. Białoruska'a Hramatyka dla szkoły. Wydanie 5. Wilno. 1929 podręcznik dla uczniów szkół powszechnych. Astrouski R. Białoruski prawajis. Pawodle B. Taraszkiwicza i J. Lesika. Wydanie 2. Wilno 1930, podręcznik dla uczniów. Dwarczanin J. Chrestomatija nowaj białoruskaj literatury. Wydanie 4. Wilno 1927, podręcznik dla uczniów szkół średnich. Gramyka M. Uwodziny u nawuku ab neorganicznaj przyrodze. Część 2. Mineralogja. Mensk. 1926 książka pomocnicza dla nauczyciela.

Ministerstwo nie zatwierdziło do użytku w szkołach czasopisma p. t.: Rodnaja Mowa. Miesiacznik paświaczony pytaniam białoruskaje mowy.

Naczelnik Wydziału:

(—) *Dr. S. Wroński.*

6

OKÓLNIK**Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego**

z dnia 14 grudnia 1935 r. Nr. II-42186/35

do p.p. Kierowników i Nauczycieli publicznych i prywatnych szkół powszechnych w Okręgu**w sprawie opieki szkół średnich nad szkołami powszechnymi.**

Nawiązując do instrukcji z dnia 7 października 1935 r. Nr. II-34007/35 (Dz. Urz. K. O. S. Wil. 1935 r. Nr. 11 poz. 80) powiadamiam p.p. Kierowników i Nauczycieli publicznych i prywatnych szkół powszechnych, że szkoły średnie, które podjęły się opieki nad szkołami powszechnymi, proszą, by dziatwa tych szkół pisała do swoich opiekunów więcej o sobie, o warunkach swego życia domowego, o życiu na wsi, o pracy szkolnej i t. d.

Byłoby wskazaniem, aby p.p. Nauczyciele w miarę potrzeby dane te uzupełniali, podając charakterystykę środowiska, zaznajamiając ze stanem zamożności wsi, jej kulturalnym poziomem i in.

Z odpowiedzią na listy młodzieży, która podjęła się opieki, zwlekać nie należy, zwłoka bowiem ją zniechęca. Taksamo nie należy zrażać się brakiem rychłej odpowiedzi od opiekunów — może on być spowodowany zaginię-

ciem listu. Jeśli szkoła opiekuńcza przez dłuższy czas nie odpowiada, trzeba wystosować do niej powtórnie list.

Naczelnik Wydziału:

(—) *J. Lubojacki.*

7

KONKURS.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego ogłasza niniejszem konkurs na stanowisko kierownika 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej Nr. 2 w Mołodecznie.

O stanowisko to ubiegać się mogą kandydaci, posiadający pełne kwalifikacje zawodowe oraz odpowiadający wymaganiom art. 11 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9.XI 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873).

Podania należyć udokumentowane winni kandydaci wnosić w drodze służbowej do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w terminie do dnia 30 od daty wyjścia niniejszego Dziennika Urzędowego.

8

KOMUNIKATY.

Polskie formacje wojskowe.

Państwowy Zakład Emerytalny podaje do wiadomości uczestnikom Zakładu, wypełniającym deklarację zgłoszeniową (druk Nr. 1), jak również tym, którzy już je wypełnili, celem dodatkowego zgłoszenia, że oprócz formacji wojskowych, podanych na str. 3 tej deklaracji—rozporządzeniem Ministra Spraw Wojskowych z dnia 29 sierpnia 1935 r. (Dz. U. R. P. Nr. 68 poz. 428) zostały ponadto uznane za polskie formacje wojskowe:

20) Organizacja Werbunkowo - Agitacyjna od 13 maja 1918 r. do 5 stycznia 1919 r.,

21) Pogotowie Bojowe Polskiej Partji Socjalistycznej od 11 maja 1917 r. do 11 listopada 1918 r.,

22) Organizacje przygotowawcze do Powstania wielkopolskiego:

a) Bataljon Pograniczny Nr. 1 w Szczypiornie, w czasie od 10 listopada 1918 r. do 20 sierpnia 1919 r.,

b) Rady Robotników i Żołnierzy, w czasie od 10 listopada 1918 r. do 20 sierpnia 1919 r.,

c) Służba Straży i Bezpieczeństwa w czasie od 10 listopada 1918 r. do 20 sierpnia 1919 r.,

d) Organizacja Wojskowa Pomorze (Towarzystwo b. żołnierzy), w czasie od 27 grudnia 1918 r. do 10 lutego 1920 r.

23) Oddziały i instytucje wojska wielkopolskiego w czasie od 27 grudnia 1918 r. do 20 sierpnia 1919 r.,

24) Straż Ludowa i Obrona Krajowa - w czasie od 10 listopada 1918 r. do 20 sierpnia 1919 r. (na Pomorzu do 10 lutego 1920 r.,

25) Pułk Strzelców im. Bartosza Głowackiego—w czasie od 1 listopada 1917 r. do 6 kwietnia 1918 r.,

26) Oddział Mikuliniecki—w czasie od 16 października 1918 r. do 2 kwietnia 1919 r.,

27) Oddziały polskie we Włoszech - w czasie od 1 grudnia 1917 r. do 5 listopada 1918 r., poczem armja polska we Francji,

28) Legjon w Finlandji—w czasie od 24 kwietnia 1917 r. do 1 marca 1918 r.

29) Samoobrona Ziemi Grodzieńskiej—w czasie od 12 listopada 1918 r. do 7 marca 1919 r.,

30) Samoobrona Litwy i Białorusi—w czasie od 28 października 1918 r. do stycznia 1919 r.,

31) Partyzancki oddział mjr. Dąbrowskiego— w czasie od 6 stycznia 1919 r. do 9 lutego 1919 r.,

32) Ochotnicza Legja Obywatelska—w czasie od 8 lipca 1920 r. do 20 października 1920 r.,

33) Ochotnicza Legja Kobiet—w czasie od 1 listopada 1918 r. do 1 lutego 1922 r. Nr. O. 37339/35.

Kursy harcerskie na Buczu w II półroczu 1935/36 r.

W drugim półroczu b. r, szkolnego odbędą się w harcerskiej szkole instruktorskiej na Buczu następujące kursy i konferencje:

I. Kursy harcetrzyń.

1. Od 27 grudnia do 2 stycznia.

II. Kursy podharcetrzyń.

1. Od 15 do 22 kwietnia.
2. Od 18 do 25 maja.

III. Kursy metodyczne dla drużynowych.

1. Od 14 marca do 7 kwietnia—dla drużynowych zuchów.
2. Od 23 kwietnia do 17 maja—dla drużynowych harcerek.
3. Od 28 maja do 21 czerwca—dla drużynowych zuchów.

IV. Inne kursy.

1. Od 18 stycznia do 12 marca—kolonja gimnazjalna (dla 20—25 uczenie VI i VII klasy, potrzebujących pobytu w klimacie górskim. Przyjęcia po przedstawieniu świadectwa lekarskiego. Pomocy w nauce indywidualnej udzielają kwalifikowane siły nauczycielskie).
2. Od 18 stycznia do 12 marca—kurs dla kierowniczek pracy wiejskiej.
3. Od 2 do 9 marca—kurs instruktorek starszych dziewcząt.
4. Od 20 do 30 stycznia—kurs instruktorek administracji.
5. Od 14 marca do 7 kwietnia—kurs dla instruktorek służby samarytańskiej.

V. Konferencje.

1. Od 3 do 8 stycznia—konferencja programowa.
2. Od 31 maja do 1 czerwca—konferencja komendantek obozów starszyzny.

czyciolek szkół przemysłowych żeńskich z kursów korespondencyjnych, prowadzonych przy Państwowej szkole przemysłowej żeńskiej w Warszawie (ul. Górnośląska 31).

Równocześnie podaje się do wiadomości, że w lokalu Państwowej Szkoły Przemysłowej żeńskiej w Warszawie zorganizowany został stały metodyczny pokaz ćwiczeń rysunkowych i plastycznych, prowadzonych w szkołach przemysłowych krawieckich i bieliźniarskich. Pokaz stanowią prace uczenie z poszczególnych szkół i pomoce naukowe.

Celem uprzystępnienia pokazu dla celów dydaktyczno-metodycznych ogółowi nauczycielek rysunków szkół przemysłowych krawiecko-bieliźniarskich i szkół dokształcających zawodowych żeńskich ustalone zostały dni i godziny otwarcia pokazu t. j. soboty i poniedziałki od godziny 9-ej do 14-ej.
N. O. 41178/35.

Ulgi przejazdowe dla młodzieży szkolnej na P. L. L. „Lot”.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 7.XII 1935 Nr. p.I Praw. 2540/269/35, zawiadomiło na podstawie pisma Zarządu Polskich Linij Lotniczych „Lot“ z dnia 22.XI 1935 r. Nr. E. 600/11—26/13, że nowe legitymacje szkolne, ustalone okólnikiem Nr. 77 z dnia 6 września 1935 r. (Dz. Urz. Kur. Okr. Szk. Wileński z dn. 1.X. 35 r. Nr. 8—9—10, poz). 63 uprawniają do ulgowych przejazdów samolotami komunikacyjnymi P. L. L. „Lot”.

Na podstawie tych legitymacyj będą udzielane zniżki taryfowe, analogiczne do zniżek przyznanych urzędnikom państwowym R. P. i oficerom W. P.

Nr. O. 41656/35.

Kino objazdowe Legji Inwalidów Wojennych Wojsk Polskich.

Ministerstwo W. R. i O. P. zezwoliło pismem z dnia 6. XII 1935 N. IV Szt-9082/35 Legji Inwalidów Wojennych Wojsk Polskich im. Gen. J. Sowińskiego w myśl okólnika Nr.

Kursy korespondencyjne i pokaz metodyczny prac rysunkowych.

Kurat. O. S. zwraca uwagę Dyrekcjom szkół na możliwość korzystania przez ogół nau-

84 z dnia 30 września 1935 (I Pol-2474/35) (Dz. U. Min. W. R. i O. P. Nr. 10 poz. 182) na wyświetlanie filmów: „Zew Trembity“, „Na Dalekiej Północy“ i „Tajemnice Dziewiczej Puszczy“ we wszystkich szkołach Rzeczypospolitej na przeciąg roku szk. 1935/36 pod warunkiem ścisłego przestrzegania treści wspomnianego okólnika. Ministerstwo jednocześnie zaznaczyło, że zezwolenie to nie może być, zgodnie z punktem 7 tegoż okólnika, uważane za polecenie i w niczem nie ogranicza swobody kierownictw i dyrekcji szkół w dopuszczaniu wymienionych filmów do wyświetlania w obrębie poszczególnych zakładów naukowych.

Nr. O. 41736/35.

Urząd Celny w Olechnowiczach został zamknięty z dniem 29 listopada 1935 r. Sprawy karno-skarbowe wszczęte na terenie powiatów mołodeckiego i wilejskiego przydzielono do Urzędu Celnego w Wilnie. W związku z tem wszystkie sprawy, pisma i korespondencję dotyczące zamkniętego U. C. w Olechnowiczach należy przysyłać do Urzędu Celnego w Wilnie.

N. O. 40756/35.

9

KOMUNIKATY O WYDAWNICTWACH

E. Romer. Powszechny atlas geograficzny. Wyd. II. ze skorowidzem nazw. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa 1934.

Drugie wydanie atlasu Romera zawiera nowość, ułatwiającą korzystanie z jego bogatej treści, mianowicie skorowidz, obejmujący około 15.000 nazw.

Atlas, publikację z ducha i produkcji polską, stojącą na wysokim poziomie naukowym i technicznym, należy zaliczyć do najlepszych tego rodzaju wydawnictw na świecie.

Zespół Rodziców Grupy Zrębu (Warszawa, al. Ujazdowska 20 m. 7) rozpoczął wydawanie miesięcznika, poświęconego zagadnieniom wychowania dziecka w domu, w szkole

i w środowisku pod tyt. **Rodzina i dziecko.** Pismo jest pismem rodziców dla rodziców, rozpatruje zagadnienia wychowawcze od strony domu, dąży do uzgodnienia ze szkołą metod wychowawczych, wychodząc z założenia, że dziecka nie mogą działające nań czynniki urabiać na swój, odmienny nieraz sposób. Pożądaniem jest poparcie pisma przez szkoły wśród rodziców. Prenumerata roczna (10 zeszytów) 7 zł. 50 gr. Konto czekowe P. K. O. Nr. 14.020 „Rodzina i dziecko” miesięcznik.

Baley Stefan: Zarys psychologii w związku z rozwojem psychiki dziecka. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. 1935. Str. 424. Cena zł. 6.40.

Zarys ten stawia sobie podwójny cel. Podaje on najogólniejsze pojęcia i prawa psychologiczne, wprowadzając w ten sposób czytelnika na teren psychologii ogólnej, równocześnie jednak omawia rozwój psychiki człowieka od niemowlęstwa aż do wieku dojrzałego. Ogólne prawa psychologiczne znajdują w ten sposób od razu konkretne zastosowanie i bliższe wyjaśnienie. Książka liczy się z potrzebą tych, dla których głównym przedmiotem zainteresowania jest psychika dziecka, a psychologia ogólna jest jedynie wstępem do tej, bardziej szczegółowej dziedziny. Zamiast studjować dwa podręczniki, jeden psychologii ogólnej, a drugi psychologii dziecka, czytelnik znajduje oba te działy psychologii dostosowane do siebie i złączone razem w organiczną całość.

Zarys kładzie nacisk na praktyczną stronę zagadnień psychologicznych. Nie jest on wprawdzie podręcznikiem psychologii pedagogicznej, niemniej jednak uwzględnia w sposób szczegółowy zagadnienia związane z wychowaniem i samokształceniem.

Od „odkryć geograficznych” do „oświecenia”

Ukazał się zeszyt IX zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie” (Książnica-Atlas), który zawiera cały szereg interesujących artykułów ze wszystkich dziedzin nauki i życia Bogato reprezentowana jest w tym numerze przyroda. (Prof. dr. Ludwik Hirszfild, prof. dr. Jan Dembowski, prof. dr. Jan Sosnowski,

prof. dr. Mieczysław Korczewski, dr. Bogdan Zawadzki, inż. Wanda Skrzywanowa). O „Oszczędności” pisze Tadeusz Sławiński, informując nie tylko o sposobach oszczędzania, ale przede wszystkim o tem, jak doniosłą funkcję społeczno-gospodarczą spełnia oszczędność w życiu narodów, co to jest dobra i rozsądna oszczędność i kiedy oszczędzanie mija się ze swym celem. Dr. inż. Bronisław Biegeleisen w żywy i zajmujący sposób pisze o „organizacji”, kreśląc historję organizacji naukowej, jej drogi rozwoju i cele, do których zmierza, nie cofając się zresztą także i przed krytyką pewnych wybujałości tej metody. Dr. Zofja Balsigierowa w krótkim, ale ciekawym artykule przedstawia formy „Opieki społecznej”, przeprowadzając subtelną różnicę między istotą filantropji, a opieką społeczną. Ponadto szereg innych interesujących artykułów.

St. Jodłowski: Zasady interpunkcji. Książnica-Atlas. Lwów, Warszawa.

Dawał się dotychczas odezuwać brak obszerniejszego i wyczerpującego podręcznika interpunkcji. Wobec braku sprecyzowania szeregu zasad raz po raz nasuwały się piszącym wątpliwości.

Cóż lukę tę wypełnia wyżej wymieniony podręcznik St. Jodłowskiego, zawierający nie tylko zasady ogólne i niewątpliwe, lecz przedstawiający w sposób jasny i przystępny całokształt zagadnień, ze szczególnem uwzględnieniem przypadków nastroczających piszącym trudności.

Licząc się z różnym stopniem wyszkolenia czytelników, podaje autor obok zasad ścisłych, szczegółowych — zasady uproszczone.

Ruch oszczędnościowy, obejmujący coraz szersze kręgi naszego społeczeństwa, domaga się odpowiedniej literatury, mogącej ułatwić pracę kierownikom tego ruchu. Oszczędność jest nie tylko zabiegiem gospodarczym, ale i konieczną dyscypliną społeczną, do której trzeba od młodości ludzi wzwyczajać stąd też pielęgnowanie jej w szkole. Próba objaśnienia, co się dzieje w dziedzinie pogłębienia myśli oszczędności i w organizacjach oszczędności służących, jest książka *Tadeusza Uhmy-*

p. t. „**Dajmy Polsce rodzimy kapitał**” (Ruch oszczędnościowy i jego metody), wydana nakładem Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Warszawa, ul. Moniuszki 1a. Książka dokładnie zorientuje w zagadnieniu, powinna więc znaleźć się w ręku nauczycielstwa. Tytuły poszczególnych rozdziałów wskazują na jej przydatność w pracy szkolnej i pozaszkolnej: 1. Pojęcie oszczędności. 2. Jak oszczędzały narody. 3. Organizacje oszczędnościowe u obcych i u nas. 4. Szkolne kasy oszczędności. 5. Propaganda oszczędności. 6. Jakich motywów używać w propagandzie. 7. Konkursy oszczędności. 8. Oszczędność w tradycji i literaturze. 9. Rozdanie nagród. 10. Opinia mężów stanu. 11. Tematy do zadań szkolnych z matematyki. 12. Bibliografja.

Claparédé — Jak rozpoznawać uzdolnienia uczniów. Tomik XVII Biblioteki Przekładów Dzieł Pedagogicznych. Nakład Książnica-Atlas. Lwów - Warszawa 1934.

Zagadnienie rozpoznawania uzdolnień jest tak dawne, jak sprawa stworzenia racjonalnych środków do wychowywania i nauczania, skierowywania do zawodów i celowego zużytkowania pracy ludzkiej. Niegdyś załatwiano to „na oko”, przyczem dużą rolę odgrywało długie doświadczenie i wrodzony talent. Od lat kilkudziesięciu rozpoczęła się praca nad ujęciem zagadnienia w formy naukowe. Praca ta wydała materiał tak obfity, że dla zorientowania się w nim oraz dla praktycznego zużytkowania potrzebna jest pomoc w postaci umiejętnego wprowadzenia. Wybornie spełnia to zadanie, ukazująca się właśnie w polskim przekładzie książka prof. Claparédé'a, przejrzana i uzupełniona przypiskami przez prof. St. Baleyę.

Wspomnienia z wojny polsko-bolszewickiej, zawarte w książce *Mjr. Mieczysława B. Lepeckiego* p. t. „**W blaskach Wojny**” (wydawn. Książnica-Atlas) możnaby śmiało zaopatrzyć subtytułem: *Eronika bohaterstwa*. W owych czasach, o których pisze, był mjr. Lepecki najpierw podoficerem a potem podporucznikiem. W wielkich wydarzeniach historycznych, które utrwaliły naszą niepodległość, brał udział jako szary żołnierz. Opo-

wiada w swej książce o sprawach wielkich dni od strony „dołu”. Zwycięstwa, sukcesy i klęski widzi oczami człowieka złumu żołnierzy, dla których wojna, jak sam pisze, „nie była polem popisów, lub drogą do zaszczytów, lecz twardą, pełną znojów i trudów służbą“.

Janusz Meissner i Tadeusz Milewski:

W krainie lęku i pragnienia. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. 1935. Str. 158. Zł. 3.20.

Nakładem Książnicy-Atlasu ukazała się druga część wydanej w roku ubiegłym książki J. Meissnera i T. Milewskiego p. t. „Przez ergi i hammady Sahary”. Nosi ona tytuł: „W krainie lęku i pragnienia” i stanowi pośrednio dalszy ciąg opisu podróży autorów wgłąb Sahary, przez Rio del Oro, Hoggar i kopalnie soli w Taudeni, oraz ich powrót z uwzględnieniem mało dotychczas znanych oaz Cuffra, Cyrenaiki i wreszcie — Marokko, gdzie jeszcze kilka lat temu wrzały walki z krajowcami.

W przeciwieństwie do pierwszej części, raczej opisowej, druga składa się głównie z szeregu opowieści, osnutych na tle autentycznych zdarzeń. Opowieści te, barwnie napisane i przykuwające uwagę czytelnika stanowią nadzwyczaj pociągającą i pożyteczną lekturę nie tylko dla młodzieży, ale również i dla starszych. Sceny bitew, bohaterska twar da służba w Legji Cudzoziemskiej, romantyczne przygody wodzów targijskich, opowiadania o wyprawach karawan do odległych kopalni soli przeplatają się z barwnymi opisaniami starożytnych miast, oaz i krajów o ciekawej historii.

W Wilnie wychodzi tygodnik dla dziatwy w wieku szkoły powszecznej p. t. „Run”. Pismo posiada charakter regionalny, omawia przede wszystkim zagadnienia aktualne, pod względem formy i treści dostosowane do możliwości psychicznych i zainteresowań dziatwy, składa się z 8 stron druku, a pojedynczy numer kosztuje 4 gr.

Z uwagi na wymienione cechy pismo zasługuje na zaznajomienie się z niemi ewentualne wykorzystanie go w bibliotekach i czytelnich szkolnych.

Adres administracji: Wilno, Tatarska 22.

10

SPIS KSIĄŻEK

nabytych
przez Centralną Bibliotekę Pedagogiczną
przy K. O. S. Wil. w Wilnie
w listopadzie 1935 r.

Pedagogika

- Czerny Z.** O przyszłe liceum ogólno-kształcające. W-wa 1934.
- Czubalski F.** Zasady wychowania fizycznego i sportu... W-wa 1935.
- Dobrowolski A. B.** Universitas rediviva-sprawa oświaty. W-wa 1936.
- Jasiński J.** Gry i ćwiczenia terenowe-dla szkół... Poznań 1935.
- Kandora J.** Moje wspomnienia ze szkoły pruskiej. Katowice 1935.
- Kandora J.** Napiętnowania handlu duszami dzieci. Katowice 1935.
- Kandora J.** Nasza szkoła. Katowice 1935.
- Kączkowska J.** Kandydaci do szkół zawodowych. W-wa 1935.
- Kijas J.** Nauczanie języka polskiego w kl. I gimnazjum. Lwów 1935.
- Madurowicz L.** Pomieszczenie i urządzenie szk. pracowni gospod. W-wa 1935.
- Michałowska J.** Walka o nową szkołę—wspomnienia... W-wa 1935.
- Mirski J.** Rola samowychowania w wychowaniu moralnem: W-wa 1934.
- Niebalski A.** Rozważania o szkolnictwie rolniczem. Radom 1933.
- Pęczalski M.** Wyniki nauczania w 1932-33 r. w I kl. gimn. Grodno 1935.
- „Universitas” — wszechnica Instytutu oświaty pracowniczej. W-wa 1935.

Filozofja, psychologia

- Höffding H.** Filozofja religji. W-wa 1935.
- Kryński M.** Karta indywidualna-observacje wychowawców. W-wa 1934.
- Macewicz P.** O badaniu pamięci. W-wa 1935.
- Studencki S.** Psychologia porównawcza narodów W-wa. 1935.

Przyroda

- De Broglie L.** Zjawiska przyrodnicze... Poznań 1935.
- Hawks E.** Dziwy powietrza i wody. W-wa 1935.
- Przyremblanka S.** Kwiaty na codzień-hodowla... Poznań 1935.
- Wiadomości o żelazie, miedzi, cynku, cynie i ołowiu. Kraków, 1935.

Sporty i sztuki piękne

- Hławiczka K.** Wielkopolska-pieśń na 1, 2, 3 głosy. Katowice 1935.
- Hulewicz W.** Teatr wyobraźni o słuchowisku radiowym. W-wa 1935.

- Machniewicz S.** Estetyka życia codziennego. I Sztuka...
Lwów 1934
- Pietkiewicz K.** Nauka jazdy na nartach. W-wa.
- Straus E.** Budowa placów sportowych. Poznań 1934.
- Stypianka I.** Bawmy się w domu — przepisy gier.
Poznań.
- Turzański K.** Teatr amatorski w mieście i na wsi.

Literatura piękna

- Chrzastowski Z.** Legenda murmańska—wspomnienia.
W-wa 1935.
- Kobylińska E.** Opowieści świerkowe. Wilno 1936.
- Leszczyńska-Miffelstaedt M.** Frateco-powieść T. I—II.
Warszawa 1935.
- Rychliński I. B.** Przygody Krzystofa Arciszewskiego.
Lwów 1935.
- Wiktor J.** Orka na ugorze—powieść. Lwów 1935.
- Zegadłowicz E.** Z pod młyńskich kamieni. Poznań 1935.

Podróże

- Meisner J. i Milewski T.** W krainie lęku i pragnienia.
Lwów 1935.
- Otmar-Berson J.** Minus Moskwa (Wołga-Kaukaz-Krym).
W-wa 1935.
- Tellowes P. F. M. i i.** Samolotami nad Ewerestem. 1933.
Warszawa 1935.
- Thomas L.** Indje—kraj Czarnej Pagody. W-wa 1935.
- Tschiffely A. F.** Od Krzyża Południa do gwiazdy Polarnej. W-wa 1935.

Historja

- Bujnicki T.** Pamiątki historji Wileńszczyzny i Nowogródczyzny. Wilno 1935.
- Fombona T.** Zdobywcy Nowego Świata W-wa 1935.
- Lepecki M. B.** W blaskach wojny. W-wa 1935.
- Lepecki M. B. Czernański Z.** Józef Piłsudski na Syberji. W-wa 1936.
- Lipiński W.** Szlakiem I Brygady—dziennik żołnierski.
- Lipiński W.** Wielki Marszałek 1867—1935.

Od Redakcji.

Podaje się do wiadomości Nauczycielstwa, że Poradnia Dydaktyczno-Wychowawcza w bież. roku szkolnym nie będzie czynna przy Kuratorjum. W związku z tem nie należy nadsyłać przedpłaty na prenumeratę wydawnictw Poradni na rok bieżący.

Ilu członków pozyskałeś dla Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych?

11

Część nieurzędowa.

Konferencja Inspektorów Szkolnych z Okręgu.

W dniu 5 października 1935 r. odbyła się w gmachu Kuratorjum O. S. Wil. konferencja Inspektorów Szkolnych, na której omówiono szereg zagadnień, wpływających z tegorocznego planu pracy Kuratorjum.

Na konferencji omawiano następujące zagadnienia:

1) Sprawa frekwencji w szkołach.

Podczas wizytacji stwierdzono, że kierownicy szkół niezawsze zdają sobie sprawę z przyczyn, wpływających na frekwencję uczniów w szkole i ze środków, któreimi mogą dysponować, przyczem niezawsze właściwie rozumieją na czem polegają dobra i zła frekwencja.

Najczęściej przywiązują wagę tylko do utrzymania w szkole pewnej liczby uczniów do zapełnienia miejsc w ławkach, a nie zwracają uwagi na to, czy skład uczniów w ciągu roku szkoln. jest więcej lub mniej stały, czy też z dnia na dzień się zmienia. Zmienność tego składu mocno dezorganizuje pracę nauczyciela i wpływa na obniżenie poziomu klasy, powiększa drugoroczność. Niedostrzeżenie tego przez kierowników i nauczycieli powoduje często niemożność znalezienia właściwych środków do zapewnienia szkole frekwencji, lub co gorsza, stosowanie błędnych zabiegów.

Zestawienie procentowe frekwencji nie dają jasnego obrazu frekwencji, a zniekształcają go, gdy są stosowane różne sztuczki w obliczeniach. Z wielu przyczyn złej frekwencji, jak: ustosunkowanie się rodziców do szkoły dobrej i złej, stopień uświadczenia, tradycja, warunki komunikacyjne i materialne dadzą się złagodzić, a nawet usunąć, jeżeli kierownik nie zaniedba tej sprawy i nie zepchnie na nauczyciela. Niezrozumiałą jest jednak rzeczą, że w rejonie szkolnym, gdzie jest tak dużo dzieci, że niema dla nich miejsca w szkole, jest zła frekwencja, a takie rejonu spotykamy.

Najbardziej jednak rażące jest to, że w szeregu szkół w ciągu całego września zbiera się dzieci do szkoły i przy końcu

września kierownik nie umie określić, jaki będzie miał ostatecznie skład uczniów i które dzieci będą chodziły. Zapisuje nieraz 70—80 dzieci w przekonaniu, że z liczby tej zawsze jakoś 40—50 uczniów ostatecznie skompletuje. Przyczyną tego jest niezajomość rejonu, punktów zamieszkania dzieci i warunków ich bytu, co powoduje nierealne projektowanie organizacji szkoły, a później niemożność zrealizowania projektu i znaczne odchylenia w realizacji. Wywołuje to zamieszanie i niemożność należytego zorganizowania pracy przez cały szereg pierwszych tygodni nauki.

Niedopuszczalną jest rzeczą, aby dzieci zapisane nie uczęszczały do szkoły. W dzisiejszych czasach, kiedy szkoły nie obejmują wszystkich dzieci, zjawisko takie byłoby zgoła nienormalne. W tych wypadkach raczej nie należy stosować zapisów z urzędu. Frekwencja zależy w dużym stopniu od wartości szkoły: jeśli szkoła należycie spełnia swe zadania we wszystkich kierunkach, to niewątpliwie i frekwencja będzie dobra. Warunki gospodarcze niezawsze bywają przyczyną złej frekwencji, świadczy o tem różna frekwencja w szkołach o jednakowo trudnych warunkach gospodarczych. Środkiem do pociągania do obowiązku szkolnego zasadniczo nie powinien być przymus, lecz odpowiednie uświadomienie i oddziaływanie na środowisko.

Nie można zaniedbać roli wychowawczej, jaką ma do spełnienia szkoła i nauczyciel.

Zastosowanie art. 41 i 42 dekretu o obowiązku szkolnym powinno być ostatnim środkiem, stosowanym po wyczerpaniu wszystkich innych. Środki karne winny być stosowane jako środki wychowawcze, a nie jedynie represyjne. Mechaniczne i masowe ich stosowanie jest szkodliwe i co więcej, skuteczne tylko pozornie na krótką metę.

Do podniesienia frekwencji szkoła winna zdążyć przede wszystkim poprzez podnoszenie poziomu kulturalno-oświatowego środowiska, poprzez podniesienie świadomości wartości szkoły wśród otoczenia. Wizytacje szkół wykazują, że w szkołach dobrze urządzonych i postawionych frekwencja jest dobra.

2. Izby szkolne, ich zaopatrzenie i plan zagospodarowania szkoły.

Akcja zamiany małych i nieodpowiednich izb szkolnych dała w roku ubieg. dość znaczne

rezultaty. Załączone zestawienie cyfrowe stanu posiadania izb szkolnych w Okręgu w roku szkolnym 1933/34 i 1934/35 wykazuje zwiększenie się izb małych. (Patrz zestaw. str. 13).

Stosowane dotychczas w omawianej akcji środki, jak rozbudowa izb przez usuwanie ścian wewnętrznych i tworzenie z dwóch małych, jednej dużej izby, przesuwanie w budynkach ścian zewnętrznych, powiększanie okien, czasem w wyjątkowych wypadkach i zawieszanie zajęć w szkole okazały się skutecznymi i powinny być nadal stosowane.

Dużą pomoc w walce o odpowiednie izby szkolnej oddały specjalnie powołane Komisje, które zbadały wszystkie lokale szkolne i przeprowadziły ich kwalifikację co do dalszego użytku na cele szkolne. Stosunkowo małe rezultaty uzyskano w zabiegach o szatnie i ustępy.

Wytyczne prac w tej dziedzinie na bieżący rok szkolny dadzą się streścić w następujących punktach:

a) Całkowita likwidacja izb o powierzchni podłogi poniżej 24 m². Należy dość wcześnie zawiadomić gminy, że izby takie w roku przyszłym absolutnie nie będą tolerowane. Jeśli chodzi o lokale wynajęte, należy już w ciągu obecnego roku szkolnego zbadać wszelkie możliwości zamiany tych izb na lepsze, jeśli zaś chodzi o budynki własne, należy uprzedzić zainteresowane gminy, że izby takie muszą być przeznaczone na inne cele, lub, jeśli to okaże się możliwe, powiększone, ewentualnie złączone z inną izbą szkolną.

b) Dopilnowanie, by każda nowo-wynajęta izba była badana komisyjnie, w każdym razie kwalifikowana przez Inspektora Szkolnego na podstawie osobistych oględzin.

c) Szatnię należy uznać za składową część lokalu szkolnego, a brak jej winien decydować o niezakwalifikowaniu lokalu na szkołę. Przemawiają za tem względy praktyczne i higieniczne (higijena izb, przyzwyczajenie dzieci do porządku przy wieszaniu ubrań, poczekalnia dla dzieci drugiej zmiany).

d) Jak winny wyglądać ustępy szkolne pod względem ich rozmiarów, ilości oczek, umieszczenia, urządzeń zewnętrznych i wewnętrznych, podaje instrukcja sanitarna, wydana przez Kuratorjum w ub. roku szkolnym (Dz. Urz. K. O. S. Wil. Nr. 12, poz. 116 z r. 1934). Sprawą tą winni się zainteresować przede wszystkim kierownicy szkół, którzy

R o k 1933/34.

(Stan z dnia 15 września 1933 r.).

Liczba izb lekcyjnych (według sprawozdań z organizacji szkół).

L.	p.	Obwód szkolny	% izb włas- nych	O powierzchni podł. w metr. kwadrat.					W budynkach			% izb włas- nych	Obwód szkolny	O powierzchni podł. w metr. kwadrat.							
				do 24	do 30	do 40	do 50	pon. 50	włas.	wynaj.	Ogółem			do 24	do 30	do 40	do 50	pon. 50			
1		Brasław	31	—	34	141	71	37	86	197	283	—	2		Brasław	36	2	11	147	87	50
2		Głębokie	36	—	47	157	89	29	117	205	322	—	3		Głębokie	39	—	42	161	88	40
3		Oszmiana	27	—	21	136	25	25	56	151	207	—	4		Oszmiana	31	—	20	125	38	34
4		Postawy	27	—	24	118	48	26	58	158	216	—	5		Postawy	28	—	19	123	55	23
5		Święciany	31	6	35	105	80	46	84	188	272	6	6		Święciany	31	7	33	117	78	45
6		Wilejka	36	5	68	188	99	79	157	282	439	5	7		Wilejka	37	5	71	204	98	79
7		Wilno pow.	24	17	75	191	57	39	91	288	379	17	7		Wilno pow.	28	5	59	191	86	39
8		Wilno miasto	40	1	19	121	82	71	111	183	294	1	8		Wilno miasto	36	—	15	98	82	112
9		Baranowicze	30	2	31	159	64	30	86	200	286	2	9		Baranowicze	34	1	28	143	60	54
10		Lida	28	3	45	171	97	38	99	255	354	3	10		Lida	28	6	57	159	100	39
11		Nieśwież	36	28	139	173	83	46	171	298	469	28	11		Nieśwież	40	19	118	180	87	59
12		Nowogródek	25	5	49	124	66	35	69	210	279	5	12		Nowogródek	25	3	35	126	86	35
13		Słonim	40	5	29	93	36	33	76	120	196	5	13		Słonim	40	5	31	96	45	34
14		Szczuczyn	30	1	38	95	48	15	59	138	197	1	14		Szczuczyn	34	2	15	104	63	16
15		Wołożyn	23	—	23	107	47	30	48	159	207	—	15		Wołożyn	26	—	12	112	60	27
16		Grodno	43	—	80	115	98	55	150	198	348	—	16		Grodno	47	—	32	139	104	76
17		Suwałki	21	11	118	149	95	52	89	336	425	11	17		Suwałki	28	7	85	153	107	80
18		Wołkowysk	41	13	93	102	53	48	128	181	309	13	18		Wołkowysk	45	12	74	113	64	52
		Razem	30,2	97	968	2445	1238	734	1735	3747	5482	97	Razem		34,5	74	757	2491	1388	894	

R o k 1934/35.

(Stan z dnia 15 września 1934 r.).

Liczba izb lekcyjnych (według sprawozdań z organizacji szkół).

L.	p.	Obwód szkolny	% izb włas- nych	O powierzchni podł. w metr. kwadrat.					W budynkach			% izb włas- nych	Obwód szkolny	O powierzchni podł. w metr. kwadrat.							
				do 24	do 30	do 40	do 50	pon. 50	włas.	wynaj.	Ogółem			do 24	do 30	do 40	do 50	pon. 50			
1		Brasław	36	—	34	141	71	37	86	197	283	—	2		Brasław	36	2	11	147	87	50
2		Głębokie	39	—	47	157	89	29	117	205	322	—	3		Głębokie	39	—	42	161	88	40
3		Oszmiana	31	—	21	136	25	25	56	151	207	—	4		Oszmiana	31	—	20	125	38	34
4		Postawy	28	—	24	118	48	26	58	158	216	—	5		Postawy	28	—	19	123	55	23
5		Święciany	31	6	35	105	80	46	84	188	272	6	6		Święciany	31	7	33	117	78	45
6		Wilejka	37	5	68	188	99	79	157	282	439	5	7		Wilejka	37	5	71	204	98	79
7		Wilno pow.	28	17	75	191	57	39	91	288	379	17	7		Wilno pow.	28	5	59	191	86	39
8		Wilno miasto	36	1	19	121	82	71	111	183	294	1	8		Wilno miasto	36	—	15	98	82	112
9		Baranowicze	34	2	31	159	64	30	86	200	286	2	9		Baranowicze	34	1	28	143	60	54
10		Lida	28	3	45	171	97	38	99	255	354	3	10		Lida	28	6	57	159	100	39
11		Nieśwież	40	28	139	173	83	46	171	298	469	28	11		Nieśwież	40	19	118	180	87	59
12		Nowogródek	25	5	49	124	66	35	69	210	279	5	12		Nowogródek	25	3	35	126	86	35
13		Słonim	40	5	29	93	36	33	76	120	196	5	13		Słonim	40	5	31	96	45	34
14		Szczuczyn	34	1	38	95	48	15	59	138	197	1	14		Szczuczyn	34	2	15	104	63	16
15		Wołożyn	26	—	23	107	47	30	48	159	207	—	15		Wołożyn	26	—	12	112	60	27
16		Grodno	47	—	80	115	98	55	150	198	348	—	16		Grodno	47	—	32	139	104	76
17		Suwałki	28	11	118	149	95	52	89	336	425	11	17		Suwałki	28	7	85	153	107	80
18		Wołkowysk	45	13	93	102	53	48	128	181	309	13	18		Wołkowysk	45	12	74	113	64	52
		Razem	34,5	97	968	2445	1238	734	1735	3747	5482	97	Razem		34,5	74	757	2491	1388	894	

powinni dołożyć wszelkich starań o uzyskanie dla szkoły odpowiednie ustępów. Budowa odpowiednich ustępów przy szkołach, mieszczących się w budynkach wynajętych winna być zastrzeżoną w umowach najmu.

Zabezpieczenie szkolne niezbędnych warunków materialnych jest zasadniczym warunkiem powodzenia w pracy dydaktyczno-wychowawczej szkoły. Jest to sprawa, której wagę doceniało od początku istnienia naszego szkolnictwa, stała się ona jednak szczególnie żywą i niepokojącą w ostatnich latach, kiedy rozrost szkolnictwa i nadmiar dzieci w szkołach przy równoczesnym kurczeniu się możliwości gmin w zaspakajaniu potrzeb spowodował dotkliwie braki w zaopatrzeniu szkół.

Stan ten wymagał w roku ub. zbudowania 3-letniego planu zagospodarowania szkół, 3-letniego nie w tym sensie, aby pracę całkowicie w tym czasie zakończyć, ale w tym rozumieniu, że wszystkich potrzeb odrazu zaspokoić nie będzie można, a zatem trzeba ułożyć pewną hierarchję potrzeb, rozłożyć ich zaspokojenie w czasie i do realizacji przystąpić planowo. Plany te w roku ubiegłym prawie wszystkie szkoły ułożyły, nie jest jednak wiadomo, w jakim stopniu te plany zostały wykonane.

Plan zagospodarowania na dłuższą obliczony metę jest pożyteczny, zmusza bowiem kierownika do zbadania stanu faktycznego w chwili obecnej, ustalenia braków, rozejrzenia się za środkami, wreszcie po zbadaniu wszelkich możliwości do ustalenia kolejności usuwania tych braków.

Realizacja nowego programu w zakresie wszystkich przedmiotów, tak silnie przesuwająca punkt ciężkości na samodzielną, produktywną pracę dzieci, wymaga odpowiednich warunków, urządzeń, środków pomocniczych, o które przecież trzeba się postarać, jeśli wykonywanie programu nie ma być tylko połowiczne. Oczywiście nie chodzi tu o specjalne pracownie, luksusowo urządzone sale gimnastyczne, ale o te niezbędne środki, bez których mowy być nie może o prawidłowym wykonywaniu programu.

Przygotowanie dobrego planu zagospodarowania szkoły zmusza kierownika do gruntownego zaznajomienia się z potrzebami jego szkoły, z programami wszystkich przedmiotów, zmusza go do ustalenia z gronem nauczyciel-

skim kolejności potrzeb, do oglądnięcia się za środkami, czyli przygotowuje go na tym odcinku praktycznie do spełniania jego zadań, przewidzianych statutem znacznie lepiej, aniżeli z natury rzeczy teoretyczne kursy i przeszkolenia.

W realizacji planu gospodarczego ucze- stniczyć winny: gmina, Skarb Państwa, nauczyciel i dzieci, oraz miejscowe społeczeństwo, lub komitety rodzicielskie. Ustalenie tych czynników jest rzeczą ważną, chodzi bowiem o to, by kierownicy nie uważali gminy za czynnik jedynie i wyłącznie odpowiedzialny za stan gospodarczy szkoły, a wszelkie, nawet drobne braki w tym stanie nie tłumaczyli złą wolą, czy też złym stanem materialnym gminy. Mówiąc o nauczycielu i dzieciach, jako czynnikach, biorących udział w zagospodarowaniu szkoły, nie należy rozumieć żadnych składek pieniężnych, ale pracę, która może i powinna być braną w rachubę. Najpoważniejszą naturalnie rolę, jeśli chodzi o dostarczenie szkole budynku boiska, ogródka, inwentarza, opału a częściowo i środków naukowych odgrywać będzie gmina.

W oparciu o rozporządzenie Ministra W. R. i O. P., Skarbu i Spr. Wewn. z maja 1923 r. winni kierownicy szkół do dnia 15 września przesłać Inspektorowi Szkolnemu wykaz niezbędnych potrzeb i projekt ich zaspokojenia. Na podstawie zebranych wykazów inspektor szkolny robi zestawienie potrzeb dla poszczególnych szkół w-g gmin i przesyłając je właściwym gminom do dnia 1.XI, żąda umieszczenia niezbędnych wydatków na szkoły w budżetach gminnych z uwzględnieniem koniecznych na dany rok budżetowy pozycji i obecnych możliwości finansowych gmin.

W dążeniu do poprawy stanu lokalowego szkół Kuratorjum przy podnoszeniu stopni organizacyjnych nie zgodzi się nadal na izby o powierzchni podłogi mniejszej niż 40 m², poczynając od szkół 3-kl. wzwyż oraz na izby rozrzucone, uniemożliwiające zorganizowanie pracy grona nauczycielskiego. Sale szkolne muszą być skoncentrowane w jednym punkcie, najlepiej w jednym budynku. Jeśliby to było niemożliwe, to należy uważać za niezbędną sprawę budowy szkoły.

Utarty od szeregu lat u nas zwyczaj sporządzania przez gminy preliminarzy budżet-

tów szkolnych na podstawie wniosków i opinii Gminnych Komisji Oświatowych odbija się często ujemnie na szkołach najniżej zorganizowanych. W pewnych wypadkach jednak pomoc wspomnianych komisji przy sporządzaniu preliminarzy należy uznać za celową.

3. Planowanie i realizacja rocznych planów dydaktyczno-wychowawczych.

Aby kierownik, czy kierujący nauczyciel mógł wogóle przystąpić do planu pracy na dany rok szkolny, musi znać dokładnie program szkoły i *cele*, jakie szkoła w swej pracy ma osiągnąć zarówno w dziedzinie nauczania jak i wychowania.

Skoro zna cele, musi poznać lub zdać sobie dokładnie sprawę z tego, co szkoła w różnych działach w dotychczasowej pracy osiągnęła i co stoi przed nią do osiągnięcia, musi obmyśleć, co, jakimi środkami i w jakim tempie będzie realizował w danym środowisku—musi więc znać dokładnie *środowisko*, jego topografię, zaludnienie, stosunki narodowościowe i wyznaniowe, stosunki gospodarcze potrzeby kulturalne i poziom ich zaspokojenia, przejawy życia społecznego i jego poziom, zwyczaje, obyczaje, moralność.

Znajomość środowiska jest punktem wyjścia dla uświadomienia sobie, które cechy środowiska sprzyjają, a które przeciwstawiają się celom, do których dąży szkoła. Określenie hierarchii wagi poszczególnych cech środowiska już wysunie kierownikowi (nauczycielowi) kolejność konkretnych zadań, które sobie w danym czasie postawi, i uchroni go od abstrakcyjności.

Takie podejście wymaga bezwarunkowo ścisłego związku planu wychowawczego z planem nauczania.

Cechy takie, jak poczucie i zamiłowanie ładu, porządku, karność, aktywność, samodzielność, odpowiedzialność, wrażliwość etyczna i estetyczna, zdolność do czynnego konstruktywnego udziału w życiu zbiorowym, pracowitość, wytrwałość i t. p., które w dzieciach wyrabia się na każdym kroku, nieustannie, w ciągu 7-letniego pobytu dziecka w szkole—nie mogą być przedmiotem odrębnego planu wychowawczego, Wiążą się one jak najściślej z pracą dydaktyczną szkoły. Wysuwa się tu na pierwszy plan wartość samego nau-

czyciela, który działa własnym żywym przykładem.

Kierownik musi sobie zdać sprawę w jakim stopniu na poszczególnych poziomach (rocznikach) w danym środowisku cele szkoły są osiągalne, a zależnie od tego obmyśleć sposoby działania i zabiegi, które należy na poszczególnych poziomach stosować. Nie może tu być żadnego szablonu; cechy indywidualne klas i cechy indywidualne nauczycieli muszą decydować o wysunięciu tych czy innych zadań na czoło w danym okresie czasu i o doborze sposobów działania.

Warunkiem powodzenia jest trafność w doborze środków, dostosowanych do wieku i cech środowiskowych dzieci, a przede wszystkim *ciągłość* pracy. Nieprzestrzeganie tej zasady, brak związku tego, co już jest, z tem, co projektuje się, częste zmiany nauczycieli, częste zmiany przydziału pracy, nie liczące się z nastawieniem dzieci, ich upodobaniem, sympatjami i zamiłowaniem oraz cechami indywidualnymi nauczycieli, częste rozpoczynanie na nowo, od początku, powoduje zawsze zaburzenia w pracy i życiu szkoły, marnuje sporo wysiłków i osiągnięć.

Przy takim postawieniu sprawy wyszczególnienie cech, które szkoła ma w dzieciach rozwijać, wysunięcie haseł na poszczególne miesiące, czy poszczególnym klasom, pod którymi mają pracować w danym okresie czasu—nie jest planem. Z życia i pracy szkoły oraz jej roli nazewnątrz wynikają *konkretne zadania* w stosunku do klasy, szkoły, czy środowiska, podejmowane przez klasy, organizacje uczniowskie, czy też całą szkołę, (np. dekoracja klasy, mieszkania, obojsčia, opieka nad zwierzętami, pomoc kolegom słabszym, choinka szkolna, organizacja uroczystości państwowej, zakończenie roku szkolnego i t. p.). Zadanie te, wynikające z aktualnych przejawów życia i pracy szkoły i środowiska znajdują wyraz w *wyodrębnionym planie wychowawczym*, który szkoła będzie realizowała w określonym z góry czasie.

Tak samo nie jest jeszcze planem rozkład materiału naukowego, choćby zrobiony był dosyć szczegółowo. Ważniejszą rzeczą staje się dobór materiału, a najważniejszy—sposób jego opracowania, organizacja pracy w klasie na lekcjach w szkole podczas pobytu dzieci, organizacja życia szkolnego oraz atmosfera,

jaką nauczyciel w klasie, a grono w szkole wytworzyć zdoła.

Z pracy dydaktycznej szkoły wynikają też konkretne zadania czy to dla poszczególnych klas lub ich części, czy też dla całej szkoły, które grono zarówno w dziedzinie zagadnień ogólnych, jak i w zakresie poszczególnych przedmiotów nauki podjąć musi (np. poprawa języka uczniów, wyrównanie poziomu, technika zadawania prac domowych i ich kontroli, zabiegi w celu poprawienia ortografii i t. p.). Zadania te, wpływające z aktualnych potrzeb czy niedomagań szkoły, zarówno w stosunku do uczniów, jak i nauczycieli, znajdują wyraz w *wyodrębnionym planie dydaktycznym*, który również szkoła będzie realizowała w określonym zgóry czasie.

Sprawy te nie mogą być regulowane żadnymi zarządzeniami, żadnymi okólnikami. Muszą być indywidualną pracą każdego kierownika i nauczyciela wpływającą ze świadomości zadań i znajomości środków, a plan sformułowany co do zakresu tych prac w danym roku i w danej klasie w ścisłym związku z całością zadań szkoły na przestrzeni jej pracy siedmioletniej. Musi tu być utrzymana zupełna swoboda sformułowania planu, a na czoło wysunięta jego celowość, realność i skuteczność w realizowaniu. Nie o piękne wypracowania piśmienne nauczycielstwa chodzi. Strzec się należy blagi. Chodzi o wyniki.

Opracowanie planu dydaktyczno-wychowawczego dla danej szkoły musi być oparte na potrzebach tej szkoły i jej środowiska. Dlatego zespołowe opracowanie planu dla wszystkich szkół w gminie, względnie w rejonie konferencyjnym i stosowanie go przez wszystkich nauczycieli, jako prowadzące do pewnego szablonu nie jest celowe i winno być zaniechane.

4, Poznawanie środowiska i wykorzystanie znajomości środowiska w pracy szkolnej.

Z słusznej zasady, że znajomość środowiska, w którym szkoła istnieje, jest niezbędnym warunkiem właściwego realizowania obecnych programów przez nauczyciela, oraz środkiem, umożliwiającym mu spełnienie wielu zadań, przewidzianych statutem, zrodziła się w Okręgu myśl sporządzenia przez kierowników szkół pisemnego ujęcia wszelkich, we-

dług pewnego porządku ujętych, wiadomości o środowisku. Praktyka zeszłoroczna wskazuje, że ilość włożonej przez nauczycielstwo pracy w t. zw. charakterystyki rejonów szkolnych nie pozostaje w odpowiednim stosunku do korzyści, jakich po tych charakterystykach spodziewano się. Głównym błędem było to, że opracowanie charakterystyk zrozumiano naogół jako cel sam w sobie, a nie jako środek pomocniczy do pracy szkolnej i pozaszkolnej. Sam układ większości charakterystyk zdradza, że pisano je nie pod kątem wyzyskania zawartych w nich wiadomości w nauczaniu, lecz raczej jako więcej lub mniej wyczerpujący opis rejonu.

W bieżącym roku szkolnym nie należy żądać od nauczycieli pisemnego opracowywania, względnie uzupełnienia wspomnianych charakterystyk, pożądanym natomiast jest, by nauczyciel w dalszym ciągu przez czynne ustosunkowanie się do wszelkich zjawisk swego środowiska poznawał je i na znajomości środowiska opierał swoje poczynanie dydaktyczne i wychowawcze.

Zbieranie pisemnych notatek w zakresie wiedzy o środowisku należy zostawić swobodnemu uznaniu nauczyciela, natomiast dążyć należy do tego, by zebrane w roku ubiegłym materiały spożytkowane w wykonaniu programu poszczególnych przedmiotów w/g ogólnych wskazówek zawartych w Instrukcji wydanej przez Kuratorjum w tej sprawie.

Należy podkreślić z całym naciskiem, że nie charakterystyka, sporządzona na piśmie, ale istotna znajomość i ciągłe poznawanie bieżącego życia środowiska może oddać nauczycielowi usługi w jego pracy szkolnej, dlatego posługiwanie się opisem rejonu przez nauczyciela, który go nie sporządzał, nie jest celowe, a może być nawet szkodliwym. Istniejąca w szkole charakterystyka rejonu może być dla nowego nauczyciela tylko punktem wyjścia i ogólnym wprowadzeniem w środowisko. Wiedzy natomiast i poglądu na wartości, kryjące się w środowisku winien się dopracowywać nauczyciel bezpośrednim, osobistym kontaktem z otoczeniem.

5. Sprawy sieci szkolnej.

Powszechnie znana jest rzeczą, że jednym z podstawowych czynników realizacji powszechności nauczania i dobrej frekwencji

jest prawidłowo zbudowana sieć szkolna. Cechami takiej sieci jest jak najmniejsza ilość osiedli pozostawiona poza rejonami szkolnymi, oraz taka budowa każdego rejonu, by punkt szkolny posiadał położenie centralne, a droga dziecka do szkoły, możliwa do przebycia w każdej porze roku, nie przekraczała 3 km.

Zbudowana przed szeregiem lat sieć szkolna w Okręgu, mimo corocznych poprawek posiada jeszcze sporo usterek. Różne przyczyny, głównie postępująca akcja scalania gruntów oraz brak odpowiednich wpunktach centralnych niektórych planów szkolnych izb powodują pewną stale się utrzymującą płynność punktów szkoln., ten stan będzie trwał jeszcze czas jakiś, chodzi o to, by odbywające się zmiany w położeniu i rozmieszczeniu osiedli znajdowały właśnie wyraz w korekcie sieci szkolnej.

Rzut oka na mapę sieci szkolnej w niektórych obwodach wskazuje, że b. często szkoły są położone absolutnie za blisko siebie, odległość ta w niektórych wypadkach nie przekracza 3 a nawet 2 km. Powodem tego najczęściej bywają przeszkody naturalne, rzeczki, albo bagna nadrzeczne rzek, czasami ambicje dwóch sąsiadujących wiosek. Z wypadkami tego rodzaju należy rozpocząć walkę i przystąpić do ich likwidacji. Często wybudowanie stałego mostka na rzeczce, rzucenie kładki przez bagno może pozwolić na racjonalniejszą budowę rejonu szkolnego, zaoszczędzić etat, lub stworzyć szkołę wyższego stopnia organizacyjnego. Przy korekcie sieci szkolnej zaleconą jest jednak daleko idąca ostrożność i dokładna znajomość warunków i stosunków miejscowych.

Poza normalnymi, co roku powtarzającymi się pracami w zakresie sieci szkolnej, zamierzone jest w roku bieżącym wykonanie następujących prac: 1) opracowanie ponownie i poprawienie znajdujących się w Inspektoratach map sieci szkolnej, 2) przeprowadzenie prac przygotowawczych do sieci szkół II i III stopnia oraz przygotowanie się do organizacji szkół, które obecnie są szkołami wyżej zorganizowanymi, i w znacznej ilości zbierają młodzież ze szkół I stopnia, 3) uporządkowanie ewidencji miejscowości nie należących do żadnego rejonu szkolnego. Będzie to praca rejestracyjna i organizacyjna. Na podstawie wykazu miejscowości w obwodzie, dołączonego

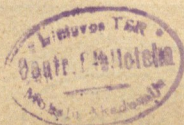
do spisu ludności, oraz mapy sieci szkolnej, należy ustalić miejscowości i osiedla znajdujące się poza granicami rejonów szkolnych, następnie miejscowości te przypisać do najbliższej, względnie najwięcej dostępnej szkoły, której kierownik obowiązany będzie prowadzić oddzielną metrykę szkolną dla tych miejscowości. Praca organizacyjna będzie polegała na analizie tych wycinków między granicami rejonów szkolnych i zbadaniu możliwości utworzenia z tych miejscowości nowych rejonów publicznych szkół powszechnych, ewentualnie na zaprojektowaniu innego rozwiązania sprawy objęcia obowiązkiem szkolnym dziatwy w tych miejscowościach.

W roku bież. zaznaczyło się dość silnie zjawisko znacznie silniejszego przechodzenia dzieci ze szkół I stopnia do szkół stopni wyższych, aniżeli to się odbywało w ostatnich dwóch latach. Przyczyna tego zjawiska wpływa częściowo z realizacji ustawy ustrojowej, w większej zdaje się jednak mierze z uświadomienia ludności o praktycznej wartości ukończenia szkoły III stopnia. Ze zjawiskiem tem należy poważnie się liczyć i w organizacji szkół II i III stopnia, będących już dziś szkołami zbiorczymi, przewidzieć możliwości przyjęcia zgłaszającej się do wyższych oddziałów dziatwy.

W roku bieżącym należy zbadać ile dzieci, do jakich oddziałów i z jakich szkół niższego stopnia przeszło do danej szkoły stopnia wyższego, ilu takich dzieci z braku miejsc, ewentualnie niezłożenia egzaminu nie przyjęto. Na podstawie zebranych materiałów należy ustalić, które szkoły i w jakim stopniu zbierają dziatwę z okolic do starszych oddziałów. Dane te okażą się b. pożytecznymi przy opracowaniu projektów organizacji na rok przyszły, pozwolą bowiem przewidzieć zwiększenie potrzeb etatowych i godzinowych, ewentualnie zatrzymać pewne rezerwy na użytek tych szkół.

Przed końcem roku szkolnego, ściślej przed sporządzeniem projektów organizacji szkół, kierownicy wszystkich szkół niżej zorganizowanych winni zebrać wiadomości od rodziców, czy zamierzają przenieść dzieci do szkoły wyżej zorganizowanej i do której wiadomości te winny być przesłane bezpośrednio odpowiednim kierownikom szkoły wyżej zorganizowanych.

33359

Przyjęcie dziecka do publicznej szkoły powszechnej, innej, aniżeli ta do której dziecko ze względu na zamieszkanie rodziców lub opiekuna należy, może być dokonane jedynie po porozumieniu się kierowników obydwu szkół.

6. Konferencje rejonowe.

W zakresie pracy samokształceniowej nauczycielstwa wysunięto następujące tezy:

1) Dalsze kształcenie nauczycielstwa jest obowiązkiem ustawowym wynikającym z postanowień § 24 Statutu, 1) Stanowisko inspektora szkolnego wobec zagadnienia pracy samokształceniowej nauczycielstwa nie może być obojętne, ale też nie może on krępować inicjatywy i własnych planów nauczycielstwa.

Władze szkolne będą się starały o stworzenie warunków i odpowiedniej atmosfery dla pracy samokształceniowej, oraz będą poddawały myśli co do organizacji i wybór tematów pracy.

Najczęściej spotykane w zakresie omawianego zagadnienia wady na terenie Okręgu są następujące:

a) propagowanie zasady, że konferencje rejonowe winny się odbywać każdorazowo w innej szkole danego rejonu, co pociąga za sobą w praktyce rozmaite trudności, konferencje, odbywane w ciasnych, nieodpowiednich izbach, utrudniają pracę uczestnikom, szkoły takie nie mogą przygotować konferencji w takim stopniu, jak szkoły znajdujące się w normalnych warunkach, nadto podróż do szkół zbyt odległych zwiększa wydatki pewnej części uczestników konferencji,

b) odbywanie konferencji w święta w tych wypadkach, gdy liczba konferencji w ciągu roku szkolnego jest wyższą, aniżeli 5. Niedziele i święta winny być pozostawione jako dni wolne od wszelkich prac do wyłącznej dyspozycji nauczycielstwa,

c) organizowanie konferencji 2-dniowych. Konferencje tego typu są uciążliwe dla nauczycielstwa ze względu na konieczność noclegu, ewentualnie dwukrotnego przyjazdu na konferencję, unieruchamiają szkołę na 2 dni zrzędu, nadto ilość konferencji w takich wy-

padkach spada do dwóch rocznie (poza konferencją organizacyjną 1-dniową).

Wysunięto następujące wytyczne w dziedzinie pracy samokształceniowej na bieżący rok szkolny:

a) Pozostawia się nauczycielstwu swobodę wyborze form pracy samokształceniowej. Jeśli w pewnych częściach obwodu szkolnego przyjęły się zespoły samokształceniowe, a nauczycielstwo uważa tę formę za skuteczną, może ona pozostać, nie będą natomiast tworzone nowe, lub utrzymywane dawniej zorganizowane zespoły nauczycielskie, jeśli nauczycielstwo nie ma do pracy w zespołach przekonania.

b) Pracę zespołów nauczycielskich, o ile się one utrzymują, należałoby związać z pracami konferencyj rejonowych, przyjmując tego rodzaju organizację pracy na konferencjach, by dla przepracowania wysuniętych zagadnień, członkowie podzielili się na zespoły, które w czasie między jedną a drugą konferencją teoretycznie, a przede wszystkim praktycznie opracują przyjęty na siebie dział jakiegoś zagadnienia, a następnie opracowane zagadnienie zreferują na konferencji. Zespoły tego rodzaju mogą być czasowe, to zn. dobrane dla opracowania jakiegoś jednego zagadnienia, lub stałe, opracowując coraz to nowe sprawy na posiedzenia konferencyj. Protokoły konferencyj rejonowych winny w zwięzły sposób podawać wyniki prac, przygotowanych na konferencję, zasadnicze wyniki przeprowadzonej dyskusji oraz podział pracy między członków, ewentualnie zespoły na następną konferencję.

c) Dążyć należy do tego, by program pracy na jednej konferencji nie był przeładowany. Lekcje, które znajdują się w programie konferencji, winny się zawsze wiązać z całością pracy danej konferencji i być ilustracją poruszanych zagadnień.

Na konferencji omówiono nadto sprawy:

a) przygotowanie kierowników szkół i nauczycieli kierujących do ich roli,

b) pracę wizytacyjną i koordynację pracy personelu inspektorskiego w Obwodzie,

c) budowę szkół oraz aktualne bieżące sprawy administracyjne.

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, Wolana 10, Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego wynosi 6 złotych, półrocznie 3 zł., kwartalnie 1 zł. 50 gr. Cena numeru pojedynczego—60 gr. Należność należy wpłacać wyłącznie na konto czekowe P. K. O. Nr. 30466.

CENA OGŁOSZEŃ: cała strona zł. 80, 1/2 str.—zł. 5, 1/4 str.—zł. 25, 1/8 str.—zł. 15.

Tłoczono z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego
w Polskiej Drukarni Artystycznej GRAFIKA, Wilno, Tatarska 22, telefon 13-69.

